КПСС-эй ЦК-гэй Пленумые угтуулан

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 28 (9782) | 1962 оной февралиин 2, пятница | Сэн 2 мүнгэн

АЖАХЫН ТООСООНДО ОРОҺОН АДАНУУД ТОМОДХОГДОНО, АЖАЛАЙ ХИДХЭЛ УЛАМ НАРИЖУУЛАГДАНА

ажахын тоосоондо оронон бригадада

Химда сэнтэй ноохон, мяхан абтана

...һайһан жэжэ отара... ...модхожо, ажахын ...оруулаад байхада, ...аша багатайгаар, ...атэй мяха, нооһо ...а тон һайн онол ...гэжэ хэлэхэ бай... ...эхэдэ, хонишод га... ...ан, машина, зэмсэ... ...эд боложо, бэеэ ...дэлхэдөө, ажал, ...ал һаа багаар гар... ...оо һайнаар харуу... ...рган мяха, эрхим ...ооһо элбэгээр аба... ...оролдодог болохо ...ээдшье өөһэдөө ол... ...алин хүлһэ ехээр ...ом.

...ажахын тоосоон... ...урагүй, тэрэниие ...үн мүнөө хонишо... ...хомор болонхой. ...ригадынхид нёдон... ...эхеэр ажахын тоо... ...оод, шэнэ гуримаар ...эхилээ һэн. Түрүү... ...хонин һүрэгэйнгөө ...ажал хүдэлмэриин... ...хүндэшэг болоо... ...тэрэнээ хүшэху... ...гүйбди. Мүн хони... ...толгойе олошо... ...оһо, мяха абаха тү... ...яашье дүүргээбди. ...дэ, бригадамнай ...хонин бүриһөө 102 ...жа, хамта 594 хурь... ...лээ. Тэдэ хурьгад ...атайдаа тус тустаа ...рамм татаһан бай... ...гадаа гарзагүйгөөр ...э, шэгнүүрыень ...ээһэнэймнай ашаар ...центнер мяханай ...э сэн 28 түхэриг 14 ...олоо. Харин түсэ... ...оор тэрэнь 31 түхэ... ...нгэтэ болохо зэргэ... ...а.

...эн нооһо абаха ...баһал һайн дүүр... ...хыдөө хонин бүри... ...а зэргээр 3 кило... ...аа гэхэ гү, али хам... ...6 центнер нооһон ...аа юм. Центнер ...өөрынь үнэ сэн ур... ...аа һураггүй ехээр ...Жэшээнь, түсэбөө-рөө центнер нооһон 208 түхэриг 28 мүнгэтэ байха аад, бодото дээрээ тэрэмнай 169 түхэриг 26 мүнгэтэ боложо, 39 түхэриг 20 мүнгөөр химдарһан байна.

«Мал һайнаар хараһан ама тоһодохо» гэжэ иимэ үрэ дүн туйлаһан бригадымнай гэшүүд салин хүлһэшье ехээр абаа. Хонишод ганса нооһо ехээр абаһанай түлөө 496 түхэриг, мүн хурьгадаа гарзагүй, һайнаар түлжүүлэн, томо болгоһонойнгоо түлөө 630 түхэриг абанхай.

Бригададаа хамта 5 хүн хүдэлнэбди. Хүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандан, юумэеэ ходо арьбалха, алмаха, үлүү булуу гаргаша хэхэгүйн түлөө оролдоно. Зундаа, намартаа өөһэдынгөө хүсөөр 550 центнер үбһэ, 150 центнер зелёнко хуряагаад, 500 центнер һолоомо суглуулжа, бултыень үбэлжөөн дээрээ зөөгөө һэмди. Тэрэмнай хони, хурьгадтамнай хүсэд хүрэхэ байха.

Эдэ бүгэдэ бригадын хонишод Цыденжап Базаржапов, Цымжит Бадмаева, Сэсэг Алсаева, Дэлэг-Жамсо Шоёнов гэгшэдэй булта эбтэй этэй, эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэнэй ашаар туйлагдаа.

Байгша ондошье үнгэрһэн жэлэйнгээ амжалтые улам арьбадхажа, бүри һайн үрэ дүн туйлаха хүсэлэнтэйбди. Энэ жэлэй түл абалгада яһала хаһа саттаа, һайнаар бэлдэгдээ. Мүнөө хурьгад үдэр, һүнигүй гаража, нилээд хариюусалгатай хүдэлмэриин үе ороод байна гээшэ. Бидэ Хориингоо аймагай Үдын совхозой хонишон Димит-Ханда Лубсановагай үүсхэлые үнэн зүрхэнһөө һайшаан дэмжэжэ, өөһэдөө баһал зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа түлжүүлхын түлөө аһан шадалаараа оролдонобди. Һүүлэй үедэ бригададаа 140 шахуу хурьгатай болоод байнабди. Гадна мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха зорилго табигданхай. Тиимэһээ ... хонидоо хүсэ шадал һайнтайгаар ондо оруулха хэрэгтэй болоно.

Байгша ондо хонидтоо үбһэ тэжэээл ехээр бэлдэхын тула мүнөөнһөө һаналаа табинабди. Энэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр 1000 центнерһээ бага бэшэ үбһэ, 300 центнер зелёнко сабшажа бэлэдхэхэ, адагынь 100 тонно силос дарахаар шиидэнхэйбди. Эдэ үдэрнүүдтэ хонишоднай сабшалан дээрээ наг шэбхэ һайса гаргажа үтэгжүүлнэ. Хэрбээ нёдондо 150 тонно шэбхэ сабшалан дээрээ гаргаһан байбал, мүнөө жэлдэ 200 тонноһоо бага бэшэ шэбхэ гаргажа тараагаад, 40 гектар газараа хоёр дахин уһалхабди.

Саашадаа ажалайнгаа эмхидхэлые улам һайжаруулжа, ажахынгаа тоосоое бүри нягта нарин болгохо гэжэ хэлсээбди. Хэрбээ бригададаа хамта 720 эхэ хонидтой һаа, тэдэнээ мүнөө 1200 болотор олошоруулжа, хажуудань үшөө 500 эрье даажа абаад харууһалжа эхилээбди. Юуб гэхэдэ, бригада бүри томо болоходоол хүсэтэй, бүхы хүдэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээжэ шадаха байна ха юм.

Ц. Баяртуев,
Анаагай совхозой 4-дэхи фермын ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадын бригадир.

Хори.

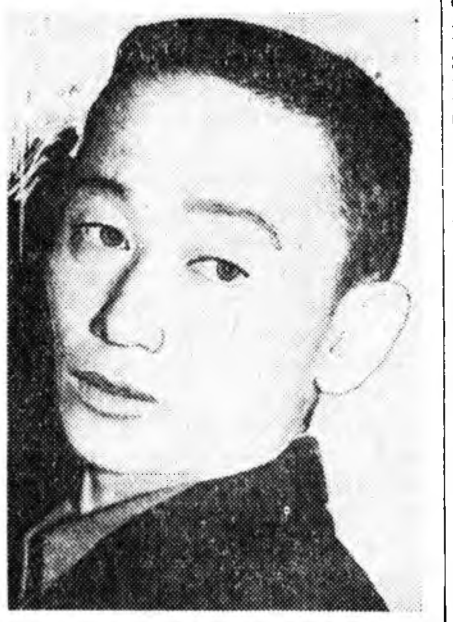

Бригадир Цыренжап Баяртуев.

Бригадын хонишон Цыденжап Базаржапов.

...АГ ДЭЭРЭ: бригадын хонишон Цымжит Бадмаева нарай ...хэдэнь табижа байна.

Научна коммунизмын теори— ажал хүдэлмэриин агуухэ хүтэлбэри бологшо һуралсал мүн

Кремльдэхи зүблөөн

МОСКВА, январиин 31. (ТАСС). Общественнэ наукануудай кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөн мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. «КПСС-эй XXII съезд, общественнэ наукануудай кафедрануудай зорилгонууд» тухай КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Сусловай элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ.

МГУ-гэй философиин кафедрые даагша профессор **Д. И. Чесноков,** Украинын КП-гэй ЦК-гэй наукын болон соёл культурын таһагые даагша **Ю. Ю. Кондуфор,** Ташкентын финансово-экономическа институдай политическэ экономиин кафедрые даагша профессор **А. А. Инов,** профессор **В. М. Готлобер,** философско наукын доктор **В. И. Степанов** (Белоруссиин университет), Ленинградай университедэй партийна комитедэй секретарь **В. А. Пешехонов** болон бусад үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад февралиин 1-дэ секцинүүдтэ таһаржа хүдэлмэрилхэ юм.

Советскэ Союз Румыни хоёрой худалдаа наймаанай харилсаан

СССР-эй Гадаадын худалдаа наймаанай министерствын болон Румыниин худалдаа наймаанай делегациин хоорондохи хэлсээн амжалтатайгаар дүүрэжэ, СССР РНР хоёрой хоорондо 1962 ондо эд бараа андалдан абалсаха тухай протоколдо энэ оной январиин 31-дэ Москвада гар табигдаа.

1962 ондо 600 миллион үлүүтэй түхэригэй эд бараа андалдан абалсаха гэжэ хэлсэгдээ. Энэнь 1961 оной протоколоор хараалагдаһан эд бараанай эрьесын хэмжээндэ орходоо 10 процентээр ехэ юм.

ЮРИЙ ГАГАРИНАЙ ОАР-та ОШООД БАЙҺАН ТУХАИ

КАИР, январиин 30. (ТАСС). Ю. А. Гагарин энэ үглөөгүүр Бильбейс (Каир шадар) самоледоор ниидэн ошоо. Бильбейстэ ОАР-ай агаарай-сэрэгэй колледжиин һурагшадта тэрэ айлшалаа, сэрэгэй парад дээрэ байлсаа, колледжиин һурагшад болон инструкторнуудай шадамар бэрхээр ниидэлгэ хэхыень харaa.

ПОРТ-САИД, январиин 30. (ТАСС). Дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Ю. А. Гагаринииe Порт-Саидай хүн зон мүнөөдэр баяртайгаар, угаа ехэ хани халуунаар угтаа.

Ю. А. Гагаринай һууҗа ябаһан самоледой Саидай аэродром дээрэ буухадань, олон түмэн хүн зон губернатор Имад Эд-Дин Рушди гэгшэтэй хамта замбуулинай баатарые халуунаар амаршалаа.

Аэровокзалай байшан дээрэ Советскэ Союзай болон ОАР-ай гүрэнэй тугууд намилзан харагдажа байгаа.

Хани халуунаар угтаһанайнь түлөө губернаторта, Порт-Саидай хүн зондо Ю. А. Гагарин гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөө.

Ю. А. Гагарин губернаторта үдэшэлүүлэн, наһа бараһан сэрэгшэдэй памятнигай дэргэдэ ошожо венок табиба.

Порт-Саидта аяншалгын дүүрээд байхада Порт-Саидай губернатор сайлалга хэжэ советскэ космонавтые хүндэлөө. Сайлалга дээрэ городой олониитын түлөөлэгшэд байлсаа.

КАИР, январиин 30. (ТАСС). Үдэшэнь Ю. А. Гагарин Порт-Саидһаа Каирта самоледоор бусажа ерээд, замбуулинай дайда руу ниидэлгэ тухай Каирай университедэй ехэ зал соо лекци хээ.

КАИР, январиин 31. (ТАСС). Советскэ космонавт Ю. А. Гагарин үсэгэлдэр үдэшэ Каирай телевиденеэр үгэ хэлээ.

ОАР-та аяншалхые уриһанайнь түлөө, өөрыень, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүдые хани халуунаар угтаһанайнь түлөө ороной правительство болон арадта Ю. А. Гагарин үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө.

Советскэ космонавт мүнөөдэр Каирта үлэжэ, ОАР-ай ниислэлэй үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые хараха юм

1962 ОНОЙ мартын 18-да СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА

Политическэ дэбжэлтын оршон байдалда

ХОРИ. (**Телефоноор абтаба**). Һүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ аймагай тосхон, нютагуудаар, ажаүйлэдбэри дээгүүр, эмхи зургаануудаар һунгуулиин урда тээхи суглаанууд боложо, СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгуулиин участогуудай комиссинуудта кандидадуудые дэбжүүлбэ.

Иимэ суглаануудай нэгэн Үдын совхозой коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байһан 3-дахи отделенидэ (Баянгол) болобо. Тэндэ хабаадагшад Баянголой һунгуулиин участогай комиссида хүдэлхөөр совхозойнгоо түрүү һаалишан, замай залууршадай нэгэн болохо Цырма Базаровае дэбжүүлбэ. Мүн дэбжүүлэгшэдэй дунда аймагай Соведэй депутат, тус ажахын суута механизатор Дондок Баранзаевич Доржиев оролсоно.

Хандагайн леспромхозой Наранай модо бэлэдхэлэй пунктаархин тэндэхи һунгуулиин участогай комиссиин составта технорук Василий Васильевич Максименко, Хандагайн һунгуулиин участогай комиссида леспромхозой ахалагша механик нүхэр Пак Виктор Никонорович гэгшэдые дэбжүүлһэн байна.

Анаагай совхозой МТМ-гэй коллектив сугтаа хүдэлдэг бэрхэшүүлэй нэгэн болохо түмэршэ дархан Дементьян Алексеевые Хориин һунгуулиин участогай комиссида түлөөлбэ.

О. Бодонов.

***

УЛАН-УДЭ. Мелькомбинадай завод, цех болон тэндэхи олониитын эмхинүүдэй хамтын суглаанууд олон зоной хабаадалгатайгаар боложо үнгэрбэ. Эдэ суглаанууд дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалнуудынь гэхэдэ—СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалтын һунгуулиин участогуудай комиссинуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ тухай.

Тус предприятиин обойно заводоорхин өөрынгөө түлөөлэгшөөр бригадираар ажалладаг Татьяна Васильевна Красиковае дэбжүүлбэ. Тиихэдэнь тэжээлэй заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад заводойнгоо начальнигай орлогшо нүхэр Караваева Тамара Ивановнада этигэл найдабаряа үзүүлбэ.

Һунгалтын урда тээхи суглаанууд Октябрьска райондо хаа хаанагүй үнгэржэ, үсэгэлдэр гол түлэб дүүрэбэ. Тиигэжэ һунгуулиин участогуудай комиссинуудай составуудые бүрин түгэс бүридүүлхэ ехэ шухала удха шанартай хүдэлмэри бэелүүлэгдэбэ.

Р. Федотов.

***

КЫРЕН. (**Телефоноор абтаба**). СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл аймаг дотор үдэрһөө үдэртэ үргэдэнэ. Хаа хаанагүй һунгуулиин участково комиссинууд байгуулагдаад, тэд бүридэнь ажалдаа шалгарһан, арадтаа магтуулһан эрхим хүнүүд дэбжүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, аймгүйсэдкомой дэргэдэхи харгы замай таһагые даагша И. Н. Панфилов, Хэрэнэй дунда һургуулиин багша П. Д. Бильгаев, гүрэнэй эмхи зургаанай хүдэлмэрилэгшэ А. Ц. Павлова, арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор Ш. Санжиев, врач Л. И. Потылицына болон бусад оролсоһон байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай колхоз, совхоз, бусад ниитын эмхинүүдтэ олон зоной хабаадалгатай суглаанууд боложо, һунгуулиин комиссинуудта ажалшадай түрүү түлөөлэгшэд дэбжүүлэгдээ.

Б. Цыденов.

ООН-эй дэргэдэхи СССР-эй түлөөлэлгын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, январиин 31. (ТАСС). ООН-эй дэргэдэхи СССР-эй түлөөлэлгэ үсэгэлдэр иимэ мэдүүлгэ гаргаа:

Конгын асуудалаар 1961 оной ноябриин 24-дэ Аюулгүйн Соведэй баталһан резолюциин хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие харахаяа Аюулгүйн Совет яаралтайгаар зарлахые Советскэ правительствын даабаряар ООН-эй дэргэдэ байдаг СССР-эй түлөөлэлгэ 1962 оной январиин 25-да гуйһан байна.

Энэ резолюциие Аюулгүйн Соведэй баталһанһаа хойшо хоёр һараһаа үлүү саг үнгэрэнхэй. Гэбэшье тус резолюциин тон шухала удхатай эрилтэнүүд бэелүүлэгдэнэгүй. Катангаһаа ашаг олзо абадаг зарим колониальна оронууд энээндэ сэхэ һаад тойбо ушаруулна.

Энэ тохёолдоһон байдалай шалтагаануудые яаралтайгаар зүбшэн хэлсэхэ гээшэ шухала удхатай. Энээниие зүбшэн хэлсэхын түлөө Аюулгүйн Соведые зарлаха асуудал советскэ делегаци табиһан байна. Тиигэжэ Катангаһаа бүхы хариин хүлһэншэдые түргөөр үлдэжэ гаргаха, Катангада можо бологшодые усадхаха зорилго табигдаһан байха юм. Энээн тушаа Аюулгүйн Соведэйшье гаргаһан тодорхой шиидхэбэринүүд бии. Конгын Республикын центральна правительствын политикашье иимэ шэглэлтэйгээр ябуулагдадаг.

Аюулгүйн Соведые зарлаха тухай гуйлта хэхынгээ, ООН-эй секретариадта энэ гуйлтын эльгээгдэхын урда тээ Африкын оронуудай түлөөлэгшэдтэй — Аюулгүйн Соведэй гэшүүдтэй, ООН-эй дэргэдэ байдаг Конгын Республикын түлөөлэгшэтэй, генеральна секретариин уялга дүүргэгшэ У Тантай советскэ делегаци һанамжануудаа хэлсээ һэн. Тиихэдэнь тэдэнэр энэ асуудалаар ямаршье буруушаалта хээгүй.

Нью-Йоркдо байдаг Конгын Республикын түлөөлэгшын энээн тухай өөрынгөө правительствода яаралтайгаар мэдээсэхыень советскэ делегаци һанамжануудаа хэлсэхэ үедөө гуйһан юм. Энэ оной январиин 27-до, субботодо, Соведые зарлаха гээд советскэ делегаци дурадхана гэжэ тэрэ түлөөлэгшэ мүн лэ мэдээсэхэ байгаа. Энээн тушаа Конгын Республикын правительствын ямар һанамжануудтай байха тухай Конгын Республикын түлөөлэгшын дуулгахыень советскэ делегаци мүн лэ гуйгаа һэн. Конгын Республикын түлөөлэгшэһөөшье, Конгын Республикын правительствоһаашье советскэ делегаци январиин 28 хүрэтэр ямаршье мэдээсэл абаагүй.

Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ болохо Великобританиин түлөөлэгшэ Дин һанамжаяа хэлсэхэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн юм. Тиихэдэнь Соведые яаралтайгаар зарлаха гээшые баруун гүрэнүүд буруушаагаа. Харин тэдэнэй зариманиинь Соведые зарлаһанай ойролдоо хэрэггүй гэжэ тоолобо. Зарим делегацинуудай һанамжануудые хараада абажа, Соведые понедельнигтэ, январиин 29-дэ зарлаха гээд советскэ делегаци зүбшөөһэн байна. Мүн энээн тухайшье Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ мэдээсэгдээ һэн. Харин Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ Дин Аюулгүйн Соведэй заседаниие вторнигто, январиин 30-да зарлаха гэһэн байна бшуу.

Аюулгүйн Соведые зарлаха үүсхэлые Конгын Республикын премьер-министр Адула буруушаажа, тусхай телеграмма эльгээгээ. Юуб гэхэдэ, тэрэ өөрөө Нью-Йорк ерэхэб гээд баримта дурдаһан байна.

Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ Конгын Республикын премьер-министр өөрөө хабаадаа һаань дээрэ байгаа гэжэ Аюулгүйн Соведэй заседанида январиин 30-да советскэ делегаци мэдүүлээ. Тиигээд Конгын премьер-министр господин Адулын Нью-Йорк ерэтэр Соведэй хүдэлмэри хойшолуулагдаха байгаа.

Аюулгүйн Соведэй ноябриин 24-дэ баталһан резолюциин хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниие зүбшэн хэлсэлгэдэ США, Великобритани толгойлогшонортой колониальна оронууд һаад тойбо зорюута ушаруулна. Юуб гэхэдэ, Конгодо өөһэдынгөө түсэбүүдые эдэнэр бэелүүлхэ гэжэ оролдоно бшуу. Аюулгүйн Соведэй заседаниин ябасаһаа ингэжэ тодорхойлогдобо.

Конго тухай асуудалые зүбшэн хэлсүүлхэгүйн түлөө США-гэй, Великобританиин түлөөлэгшэд элдэб таагүй аашануудые гаргажа, Соведэй заседаниие таһалдуулба.

Конгодо өөһэдынгөө хорото колониальна түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө капиталис оронууд иимэ аашануудые гаргана бшуу. Эдэ хорото аашануудынь Конгын арадай хүсэл зорилгонуудта тон харша байна.

...ЛЬЧИРЭЙ БЭРХЭШҮҮЛ

...жэлэй дүрбэдэхи ...дын Ленинэй нэрэм... ...хоз ажахынгаа ашаг ...тэй һалбари — хонин ...горьтой хүгжөөхэ зо... ...эндэхи хонишод ян... ...рт һарануудта 10 мян... ...хурьга абажа түл... ...жэлэй туршада 2,5 ...центнер хониной мяха ...худалдаха уялгатай.

...тоосоондо ороһон 9 ...нуудынь үбһэ тэжээл ...бэлдэжэ абаад, түл ...эмхитэйгээр үнгэргэ... ...й. Январь һарын 25 ...туршада нүхэр Ч. Паг... ...даадаг бригадынхид ...Ринчинов, Бато... ...шэдэй бригаданууд хамта 700 гаран хурьга абаба. Мүн Бага-Наринай Баир Баиновай бригадынхид 508 хурьгатай болоо.

Бильчирэй Үзүүр гэжэ газарта байдаг нүхэр Баиновай даадаг бригадын нэгэ отарын ахалагша хонишон Жимбэ Норбоев:

— Хориин Үдын совхозой Дымит-Ханда Лубсановагай даадаг бригадын үүсхэлые дэмжэбэбди. Энэ жэлдэ манайхид 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ юм. Тиихэдэ үбэлэй үедэ малаа тураажа зүдэрөөнгүйгөөр, гарзада оруулангүйгөөр ондо оруулхабди,— гэжэ хөөрэнэ.

Отарынхид ажал хүдэлмэридөө түрүүшүүлэй баян дүй дүршэлые шадамараар хэрэглэнэ. Үбэлэй хурьгад кошарнобазова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Нарай хурьга түрүүшын хэдэн үдэртэ эхэтэеэ сугтаа байлгагдаад, томо бүлэгүүд болгогдожо, аминдаа таһалганууд соогуур байлгагдадаг гуримтай. Хонидой байранууд электрын галаар хангагданхай. «Керосинтай лампа гэлтэгүй, һүниндөө электрын галай элшээр байрануудаа һаруултуулжа ажаллажа байхада зохид байна» гэжэ хонишод хөөрэлдэнэ.

Хони хурьгадай байха байра һайнаар заһабарилагданхай. Үбэлжэлгын үедэ хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтанхай. Хэды тиимэшье һаа, ажалай бүтээсэ хонишодой ямараар ажаллаһанһаа дулдыдадаг ха юм. Түл абажа байха үедөө хонишод зоотехническэ заабаринуудые наринаар сахидаг, ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандадаг заншалтай. Хонидынь саг соогоо эдеэлүүлэгдэнэ, уһалагдана. Малшад һүни, үдэргүй хонидоо ээлжээ-ээлжээгээр манажа һахижа байдаг.

...Табдаев.

...даа 10 һаратай болоторнь харууһалха

...совхоз. ...отделе... ...Меф... ...бри... ...ан жэл... ...ин бүри... ...абажа ...5 цент... ...ондэ ту... ...тэдэнэр Үдын совхозой хонишон Д-Х. Лубсановагай даадаг бригадын башэгтэй танилсажа, ехэ уялгануудые абаба. Эхэ хонидоо һубайруулангүйгөөр хурьгалуулха, абаһан түлнүүдээ 10 һаратай болоторнь харууһалжа, хурьган бүхэнэй шэгнүүрые 35—40 килограммтай болгохо гэжэ шиидээ. Тиихэдэ 100 центнер мяха, 40 центнер нооһо тушааха гэхэ гү, али хонин бүриһөө 3,4 килограмм нооһо хайшалха зорилготой.

Б. Сотнич,
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

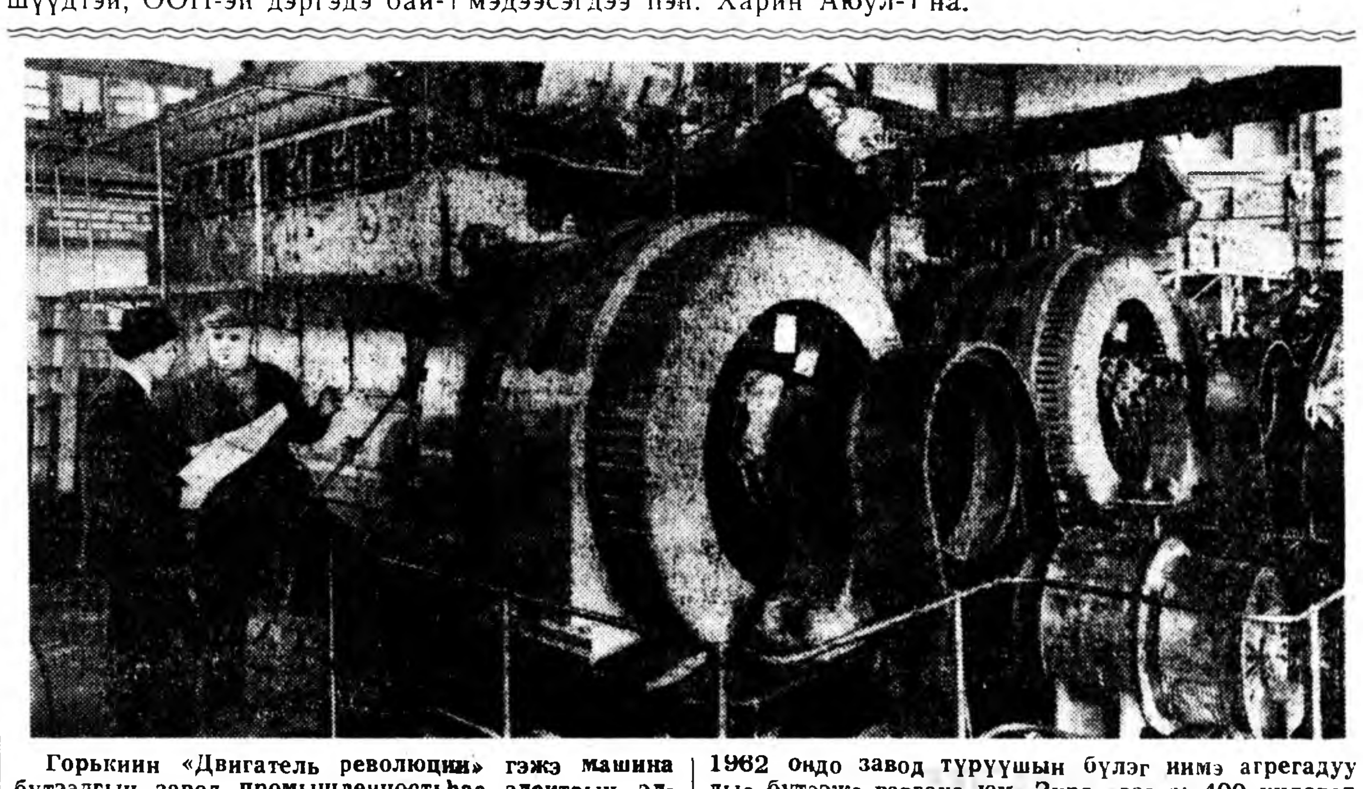

Горькиин «Двигатель революции» гэжэ машина бүтээлгын завод промышленностьһаа электрын элшэ хүсэ абаха аргагүй холын районуудые электрын хүсөөр хангахын тулада шэнэ дизельнүүдые бүтээдэг болоо. Тэдэнь 400, 600 киловатт хүсэтэй юм. 1962 ондо завод түрүүшын бүлэг иимэ агрегадуудые бүтээжэ гаргаха юм. Зураг дээрэ: 400 киловат хүсэтэй Г-61 гэжэ маркын автоматическаар хүдэлдэг дизель-генератор стенд дээрэ туршагдажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ЛЕНИНГРАД. Кировскэ заводой коммунис ажалай тошиилдалгын участогай болон Сазава шадарай (Чехословаки) Тынецтэхи Чехословацка ханн барисаанай нэрэмжэтэ металлургическа заводой национальна предприятиин социалис ажалай бригадын хүдэлмэришэдэй хоорондо бата бэхи ханн барисаан тогтонхой. Хоорондоо мүрысэдэг эдэ хоёр коллектив бэе бэедээ бэшэг эльгээлсэжэ, хүдэлмэриингөө туйлалтанууд болон ажабайдалайнгаа амжалтанууд тухай мэдээсэлсэжэ байдаг юм. Зураг дээрэ: Чехословакидахи ханинарһаа абаһан бэшэгээ коммунис ажалай участогай мастер В. Н. Бутрюков уншажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИН АШААР

Коммунизмын материальнотехническэ үндэһэ һуури байгуулхатаяа хамта, шэнэ хүнине хүмүүжүүлхэ айхабтар шухала асуудал түрэл партимнай шиидхэжэ байна. Энэ харюусалгатай хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэ бүхэн хабаадаха ушартай. Илангаяа ажахын хүтэлбэрилхы тушаалтанай урда ехэхэн зорилгонууд табигдана. Тэдэнэр ганса ажахыгаа хараад байха бэшэ, харин нэн түрүүн хүмүүжүүлэгшэд байха ёһотой.

Манай заводой мастер бүхэн үйлэдбэри дээрэхи хүдэлмэриһөө гадна, хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалдаг гуримтай. Тиигэжэ мастерай даалгабари ехэшье болоо һаа, ажал хүдэлмэринь нилээд хүнгэрөө. Юуб гэхэдэ, уялга, зорилгонуудаа һайса ойлгоһон хүдэлмэришэд ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, һайн амжалтануудые туйладаг болоо хаям.

Би өөрөө ПВЗ-дэ мастераар хүдэлдэгби. Тиихэдээ хүдэлмэришэн бүхэнэй ямараар ажаһуудаг, һуралсадаг, даалгабаряа ямараар дүүргэдэг тухай цех соогоо тусхай тэмдэглэдэг болонхойбди. Бригада соомнай гурбан кружогууд тогтоогдожо, бултаараа һуралсанабди. Экономико шэнжэлхэ хоёр, электровоз шудалха нэгэ кружогуудтайбди. Тэндэ дүн хамта 166 хүн хабаадалсана. Коммунис ажалай нэрэ зэргэ олохын түлөө 40 хүн мүнөө үедэ тэмсэнэ, 44 хүндэ тиимэ хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдонхой. «Нэгэн бултанайнгаа түлөө, булта нэгэнэйнгээ түлөө» гэһэн гурим баримталан ажалланабди. Гадна али нэгэнэйнгээ үбшэлөөд байбал, гэртэнь ошожо мэдэхэ гү, али али нэгэн хүдэлмэришэнэй түрэһэн үдэрые тэмдэглэжэ, бэлэг барюулха гээшэ бидэнэй жама ёһон болонхой.

Нимэрхүү хүдэлмэри хүнине хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлдэг. Жэшээнь, анха хэһээлтэдэ ороһон Севастьянов гэдэг манай цехтэ хүдэлдэг. Тэрэ нийтын хүдэлмэридэ огто хабаадалсадаггүй һэн. Тииһээр байтар гэнтэ хүндөөр үбшэлхэдэнь, эмнэлгын газарта абаашаа бэлэйбди. Удангүй хүдэлмэришэд бэеынь элүүрые мэдэжэ, тэрээндэ зорюута ошоһон байха юм. Тиихэдэнь нүхэр Севастьянов ехээр уяраа, баярлаашье бэлэй. Һүүлдэ эмнэлгын газарһаа гараад байхадаа, тэрэмнай коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдэй тоодо оруулхые гуйжа, мэдүүлгэ бариһан байна.

Һүүлэй гурбан жэлэй турша дотор цехнай жэгдэ һайнаар хүдэлжэ, түсэбөө һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Гадна цехнай техническэ хиналтагүйгөөр хүдэлхэ гэһэн үүсхэл гаргаа. Эгээ мүнөө үедэ гурбан бригадамнай жэгдэ эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилдэг. Энээнэй ашаар бүхы цехнай түрүү зэргэдэ гаража шадаа, ажалай бүтээсэ дээшэлээ, штатна хүдэлмэрилэгшэд үсөөлэгдөө. Тэрэшэлэн зургаан хоног бүри мастерай үдэр үнгэргэжэ, долоон хоног доторой хүдэлмэриин дүн бүридхэжэ үзэдэг, элидхэл болон хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг, үйлэдбэриин, мүн бусадшье асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг байнабди.

Мүнөө үедэ бултаараа майн урда тээхи социалис мүрысөөндэ оролсонхойбди. Тиихэдээ дүрбэ һарынгаа даалгабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, түсэбһөө үлүү продукци үгэхэ уялга абанхайбди.

Мүн шефскэ хүдэлмэри муу бэшээр ябуулнабди. Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэгшэд 42-дохи һургуулиин 8-дахи класста ходо доо ошожо байдаг. Тэрэ класс болон манай цех хоёрой хоорондо социалис мүрысөөн баталагдаа. Һаяшаг тэрэ мүрысөөнэй дүн гаргагдаа, тиихэдэ һурагшад цехымнай суглаанда уригдаа.

Гадна манай цех Мухаршэбэрэй зарим колхозуудые шефтээ абаһан. Үнгэрһэн жэл соо гахайн фермэ дээрэ машина, механизм, ууралай котел тодхолсоһон, культбазыень түхеэрэлсэһэн байнабди. Мүнөө жэлдэ баһал нэгэ тиимэ фермые механизировалхэ хүсэлтэйбди.

Һүүлэй үедэ партиин XXII съездын материалнуудаар үдэр бүри лекцинүүд үнгэргэгдэнэ. Гадна хүдэлмэришэднай эстетическэ темэнүүдээр элидхэл, лекцинүүдые шагнаха ехэ дуратай. Гэбэшье искусствын зарим хүдэлмэрилэгшэд лекци уншаһанайнгаа түлөө угаа ехэ түлөөһэ эридэг. Жэшээнь, нүхэр Маторин хэтэрмэ ехэ мүнгэ абадаг заншалтай. Юрэдөө манай багшанар, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд залуушуулые түлөөһэгүйгөөр һахала һургана ха юм. Искусство болон литературын хүдэлмэрилэгшэд тиимэшүүлһээ жэшээ абаг лэ!

Ажалай болон үйлэдбэриин журам эбдэхэ, хулигаантаха ябадал гол түлэб архи уулга дээрэһээ шалтагаална гэжэ хэлэхэдэ аллуу болохогүй. Энээн тухай ажаһуудалай э..хи зургаанууд тусхай тобшолол хэхэ ёһотой.

А. Трофимов,
ПВЗ-гэй механическа цехын агитатор.

АРЮУН НАНГИН УЯЛГА

Кабанскын дунда һургуулиин багша нүхэр Антоненкын хөөрөөнһөө

Үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулжа байһан түүхэтэ үедэ мүнөө сагай залуу наһатанине һургажа, юрэнхы дунда һургуулитай болгохо гэһэн асуудал айхабтар ехэ удха шанартай соёл сурталай хүдэлмэриин нэгэн шухала зорилго мүн болоно.

Нилээд олон залуу үетэн али болохо шалтагаанаар һураха наһандаа тусхай эрдэм мэдэрэлтэй боложо шадаагүй, мүнөө үедэ ажал хүдэлмэри дээрэ хүдэлжэ ябадаг. Тэдэнэй ехэнхинь һураха дуратай, эрдэм һургууляа дээшэлүүлхэеэ хододоо эрмэлзэжэ, ажал хүдэлмэриһөө таһарангүй һурахые оролдодог байха юм. Жэшээнь, манай аймагта энэ һуралсалай жэлдэ аяар 1000 гаран хүн үдэшын һургуулида һуралсана. Гэхэтэй хамта зарим тосхонуудта алибаа шалтагаанаар үдэшын һургуули нээхэ арга олдодоггүй гээшэ. Ушарынь тусхай мэргэжэлтэй, дээдэ һургуулитай багшанар дуталдадаг гэхэ гү, али мүнгэ болон һуралсалай хэрэгсэлнүүдһээ дулдыдадаг жэшээтэй.

Хүн зоной һураха эрмэлзэлые дэмжэн, манай Кабанскын дунда һургуулиин бүлэг багшанар, тосхоной эдэбхитэд һайн дураараа, ямаршье түлөөһэгүйгөөр залуушуулай үдэшын һургуули эмхидхэжэ, ном заажа, залуушуулые эрдэмдэ һургаха гэһэн зорилго урдаа табяа һэмди.

Зүгөөр иимэ һургуули аймагай түбһөө 12 модо хажуу тээ байһан эхин һургуулитай Елань тосхондо бии болгожо, һураха дуратай залуушуулһаа табадахи класс бүридүүлээд, ном заажа эхилээбди. Һураха дуратайшуул ехэл олон байгаа һэн. Тус класста аймагай газетын хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Евсюнин ород хэлэ, манай һургуулиин пионерэй ахалагша вожата, дээдэ һургуулида заочноор һурадаг Елена Рылича түүхэ, тэндэхи эхин һургуулиин һургагша нүхэр Первушин географи, агроном нүхэр Бойков ботаника заадаг юм. Би өөрөө һурагшадта математика заадагби.

Һуралсалай жэлэй хахадынь үнгэрбэ. Тэдэ һурагшад хэдышье хүндэ хүшэр ажалда ябабашье һаа, ехэл оролдожо, һайнаар һурана. Хэшээлһээ таһарха, гээгдэхэ ябадал үзэгдэдэггүй. Жэшээнь, тэндэхи колхозой суута һаалишан Людмила Тарасова үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2300 литр һү һааһан, мүнөөшье һайн амжалта туйлана. Иимэ харюусалгатай ажалтай байгаад, тэрэ хадаа эрхим һайнаар һуража байха юм. Мүн тэрэшэлэн залуу коммунист, тракторист Павел Залуцкий, коммунис ажалай ударник, үхэршэн Владимир Власов, тракторист Николай Ягодин болон бусад ажалдаашье, һуралсалдаашье магтаалтай. Ерэхэ һуралсалай жэлэй эхилхэдэ эндэ үшөө дүрбэн класс эмхидхэгдэхэнь.

Бидэнэй үүсхэл ВЛКСМ-эй райкомоор дэмжэгдээ. Һайн дураараа, ямаршье салин хүлһэгүйгөөр эрдэмээ дээшэлүүлхэ дуратайшуулда үдэшын һургуули бии болгоод, ном заалга аймагаймнай бусадшье тосхонуудаар эмхидхэгдэнхэй. Иимэнүүд һургуулинууд Степной Дворец, Творогово, Каменск тосхонуудта хүдэлжэ эхилээ. Степной Дворецэй үдэшын һургуулиин 8-дахи класста бүхы предмедүүдые багшанар миниитээр, түлөөһэгүйгөөр заажа байна. Творогово тосхондо 5—8 классуудые хоёр жэл хахад соо дүүргэхээр хараалжа, залуушуулай үдэшын һургуули имагтал олониитын һайн дурапай үүсхэл дээрэ бии болгогдобо. Мүнөө һургуулида һураха дуратайшуул олон, олооршье һуража байна.

Гансахан Каменск тосхондо 316 хүн залуушуулай үдэшын һургуулида ябадаг. Һурагшад хэшээлһээ таһарха, гээгдэхэ, хожомдохо гээшые бүри мэдэдэггүй. Эндэ 30-һаа дээшэ наһатай 27 хүн тусхай бүлэг болоод, түргэдхэһэн программаар һуралсажа байна. Эдэнэр зургаан хоногто гурба дахин һурадаг, бүгэдөөрөө һайнаар һуралсадаг юм. Январьһаа эхилжэ 20 хүнһөө бүридэһэн үшөө нэгэ бүлэг түргэдхэһэн программаар ном заалгажа эхилбэ. Һаяар энэ классай һурагшад 50 хүн болотороо олошорхонь.

Каменскда һураха дуратайшуул үшөөл олон бии. Тэдэ тэдэниие нийтын хүсөөр һургаагүй һаа, хаанаһаа тиимэ ехэ мүнгэн зөөри оложо һургалтай гээшэб. Тиихэдэнь фермэ, отара, гүүртэ болон бригада дээгүүр ажаллагшадые хүдэлдэг газартань һургаха гэһэн асуудал табигдаха ёһотой болоод байна.

Багшанар, ажахын элдэб мэргэжэлтэд, хүдөөгэй интеллигентнэр энэ хэрэгтэ хам оролсожо, партиин Программа дотор табигдаһан—1970 он болотор бүхы наһатай хүн зониие найман жэлэй һургуулитай болгохо гэһэн зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсахые уряалнаб. Энэл ха юм даа, арадай интеллигенциин арюун уялга.

СССР-эй журналистнуудай Союзда

МОСКВА, январиин 30. (ТАСС). СССР-эй журналистнуудай Союзай правлениин секретариадай заседани мүнөөдэр болобо. Союзай зохёон байгуулхы ажал эрхилдэг комиссинуудай, секцинүүдэй ябуулдаг хүдэлмэриие секретариат зүбшэн хэлсэбэ. Залуу журналистнуудтай хэхэ хүдэлмэри бэелүүлхэ, кадрнуудые бэлдэхэ комиссиин, радио-дамжуулгын, телевидениин 1961 оной ажал сэгнэлэгдөө. Тэдэнэй 1962 ондо хараалһан түсэбүүдые секретариат баталаа, бусадшье асуудалнуудые хаража үзөө.

Транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дүүрэбэ

Зам харилсаанай, далайн флодой, галаадын худалдаа наймаанай министерствонуудай, СССР-эй госпланай, госэкономсоведэй, мүн бусад зарим организацинуудай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн Москвада зарлагдаа һэн. Энэ зүблөөн январиин 30-да дүүрэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Н. Косыгин тэрэ зүблөөндэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

БҮТЭЭХЭ, БЭЕЛҮҮЛХЭ ЗОРИЛГО Е…

МАРТЫН 18-да совет арад засаг түрынгөө дээдын зургаанда эрхим хүбүүд, басагадаа дэбжүүлхэнь. Социалистическэ демократиин толотомо энэ һайндэр орон доторнай ажалай болон политическэ шэнэ дэбжэлтэ үүсхээ.

...Коммунизм байгуулгын гайхамшагта Программаар зоригжоһон совет хүн бүхэн саашадаа бүри түргөөр ниидэн дэгдэхэ дали жэгүүр ургаһан мэтэ эршэ хүсэ нэмэһэн байнэ бшуу. Юрэнхыдэнь хэлэбэл, һүүлшын һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн үе соо арад түмэнэй шэн габьяата үйлэ хэрэгээр хэгдэһэн, бүтээгдэһэн юумэ хизааргүй ехэ.

Республикымнай холын аймагуудай нэгэн — Баргажандашье горьтойхон хубилалтануул болоо. Илангаяа һүүлэй үедэ промышленность, хүдөө ажахы ехэ алхам хээ. Ороной түрүү модошодой шэнээр ухаалан зохёоһон арга түхеэрэлгэнүүдые ажал хэрэгтээ нэбтэрүүлжэ байһанай ашаар Баргажанай модошод жэлһээ жэлдэ хараалһан уялга, түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Габьяата ажал хэрэгээрээ хүндэтэй, магтаалтай нүхэд Корюкин, Шелковников, Малыгин, Скосырский болон бусадай алдар нэрэнь үнинэй мэдээжэ болонхой. Эдэ i шэнги ёһотой замай залуушад олон.

Баргажан — ой модоор баян дэлгэр нютаг. Һаядаа үшөө нэгэ шэнэ леспромхоз байгуулагдахаар хараалагдана. Тиимэ болохолоороо 1—1,2 миллион кубометр эрхим шанартай модо жэл бүхэндэ коммунизмын шэнэ барилганудта эльгээгдэжэ байхал!

... Баргажан-Адагта оршодог загаһанай консервын комбинат мүнөө үеын түхеэрэлгэнүүдээр гол түлэб һэльбэгдэн заһабарилагдаад, саашадаа загаһа үйлэдбэрилгые улам нарижуулан һайжаруулха аргатай болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ загаһ шад дүн хамта 13 мянган центнер загаһа бариха байһан һаа, тэрэнээ 15,4 мянгада хүргэжэ шадаһан байна.

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулгын үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые улам элбэг дэлбэг болгохо зорилго сийрын жэлдэ амжалтатайгаар шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ партиин XXII съезд шухалашалан зааһан. Илангаяа һүүлэй жэлнүүдтэ манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй үүсхэлээр бэелүүлэгдэһэн революционно шэнжэтэй хэмжээ-ябуулганууд хадаа хүдөө ажахые саашадань эрид ехээр хүгжөөхэ хараа зам тодорхойлһон байна. Энэ талаар манай аймагта юун хэгдээб? Хүтэлбэрилгын хуушан ёһо гурим баримталһаараа саашадань ажахыгаа эрид дэбжээжэ шадаха байгаа гүбди? Ушарынь мүнөөнэй эрилтын эрхэ байдал, хүгжэлтые хараадаа абалсахэ шухала байһаниинь элитэ. Түрүүшын ээлжээндэ экономическэ талаараа һула, жэжэ колхозуудые томодхохоһоо гадна, зарим газарта шэнэ совхозууд байгуулагданхай.

Ингээд байхадаа, аймагтамнай 6 томо ажахы эмхидхэгдээд, тус бүридэнь 4 мянга гаран толгой бодо мал, 25000 хонин, 7 мянгаад гектар таряалангай газар тоологдоно. Ехэ онгосодо холын тамаралга хэрэгтэй гэлэгтэл, эдэ ажахынуудые бэлэдхэл һайнтай, тусгаар мэргэжэлтэйшүүл хүтэлбэрилнэ.

Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада мал ажал хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаба. Тусгаарлан хэлэбэл, 1957 онтой сасуулбал, **хонин 20 процентээр, бодо мал — 12, гахай 72 процентээр** олошороо. Эдлүүриин газарай **100 гектар бүридэ 75 центнер мяха,** хүдөө ажахын бусад газарай **100 гектар бүридэ 16 центнер мяха** абаха — мүнөө үедэ иимэ зорилгын табигдаад байхада, зарим тэды эдэ тоо, баримтануудынай үшөөл бага, һанаа сэдьхэлыемнай амаруулжа огто шадахагүй байна. Зэргэсүүлхын тэдыдэ хэлэбэл, аймаг бүхыдөө гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдалгаар (1957 онойхидо орходоо) — **мяхаар 1,5, нооһоор — 1,7, үндэгөөр — 3,1 дахин нэмээгээ.** Саашадаа хүдөө ажахын продуктнуудые улам элбэг дэлбэг болгохын зорилгоор ямар шэнэ хараа бодолтойбди гэхэдэ, аймагтаа ногоо тарилгын севооборот үндэһөөрнь хубилгажа шэнээр зохёохо, тиигээд орондонь имагтал үрэ, шэмэ ехэтэй—шэнииисэ, кукуруза, горох мэтын ургамал таридаг болохобди.

Мүнөө үедэ фермэ, бригада, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ томо ажахы бүхэн ажахын тоосооной «амта таняад», имагтал тэрэнэй гол удха ёһо баримталан хүдэлхөөр эрид шиидэнхэй. Урдамнай шиидхэгдээгүй асуудал, дүүргэгдээгүй зорилгонууд олон. Тэдэнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын тулада улам үсэд нэтэрүүгээр, түрүү эрдэм ухаанай туйлалтада түшэглэн, унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллаха — иимэ эрилтын табигдажа байһые аймагай ажалшад һайн мэдэнэ.

ОРОН ДОТОРОО коммунизмын шэнэ илалта туйлахын тулада гансал ажахын үрэ дүнгүүдые согсолон бүридхэхэ бэшэ, харин тэдэнэй хайшан гээд, хэнэй хүсөөр туйлагдадаг байһыень хараада абаха шухала гэжэ партиин Программа дотор тусгаарлан тэмдэглэгдэнхэй. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, мүнөө үедэ ажалша зониие хэрэгтэй бүхы юумээрнь хангаха эрилтэ табигдана. Тон түрүүн лэ хүн тухайда, тэдэнэй ашатай туһатайгаар ажаһуухынь тулада хэзээ бүхэндэ халуунаар анхаржа байха ёһотойбди гэжэ манай парти һургана...

Энэ талаар хургаяа даража нэрлэмээр ямар хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ гээшэб?

Һүүлэй үедэ эмнэлгын зургаанууд олохон газарта шэнээр нээгдэхэһээ гадна, тэдэнэй хүдэлмэринь нилээд һайжарһан, мүн эмнэлгын орёо оньһон түхеэрэлгэнүүдээр хангагдажа байна. Жэшээлхэдэ, Баргажан-Адагта, Разгондо, Аргадада мүнөөнэй эрилтэдэ дүүрэн харюусажа шадамаар һаруул, сэбэр, дулаан эмнэлгын рентгеновэ 4 кабинет хүдэлдэг болонхой. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй, республика доторoo мэдээжэ болоһон врачнууд Ц. Б. Харпухаева, Е. И. Волкова, Н. К. Гусева болон бусад ажаллажа байдаг. Улад зоной бэеын элүүрые нягта хёрхоор сахин хамгаалха гээшэ ехэ хүндэтэй, харюусалгатай хэрэг мүн. Энээн тушаа түрэл Коммунистическэ партимнай ямар ехэ анхарал оролдолго гаргана гээшэб! Гансал һүүлэй 3 жэлэй туршада пенси абагшадай тоо 1,5 дахин нэмээ. Тиихэдэ олон үхибүүтэй, ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө тэдхэмжэ үзүүлгэ нилээд һайжараа.

Культурно-ажаһуудалай, сурталболбосоролой талаар горьтойхон хүдэлмэриин хэгдэжэ байһыень тэмдэглэнгүй үнгэрэлтэй бэшэ. Түрэл нютагаймнай түхэл шэнжэ үдэрһөө үдэртэ хубилан хүгжэжэ байнхай. Мүнөө үедэ хамтадаа соёлой 34 ордон болон клуб, таби гаран культбаза, улаан булан, агитаторай гэр саг үргэлжэ хүдэлжэ байхаһаа гадна, хамтадаа 12000 гаран гоёмол модотой амаралтын хэдэн парк бии юм. Мүн Барханай арадай хүдөөгэй театр айхабтар ехэ һонирхол түрүүлдэг. Ургажа ябаа залуу үетэниие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор, бодото коммунис шэнжэтэйгээр хүмүүжүүлэн болбосоруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха.

ТОЛОТОМО ҺАЙНДЭР— СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэлые ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтахын зорилго… ра, бригада, колх… даар социалис м… лэ бүри үргэнөө… жэ, малай үбэ… абалгын эгээн х… энэ үеые эрхимэ… түлөө шууд тэмс… жүүгаар хүн бү… Программын т… шанарые тайл… гуулха, мүн һунга… лагдаһан 300 ша… лекци, хөөрэлдөө… үдэрнүүдтэ үнг… рээндэнь 27 мянг… хабаадуулагдаа. … бүхыдөө 23 … дүй дүршэлөө ан… лаар агитаторнуу… гуули шэнээр … Гадна «Аргады… «Байгалай комсо… мэтэ радиожурна… холтой. Тэрээн … мунизмын түлөө … рүү зэргэдэ ябаг… ха, коммунис ёһо… тал гэгээрэл зон… номнон дэлгэрүү… даалгагдаһан хэр… нобшоор хандал… хэлэхэдэ, мүнөөн… огто таарахагүй… ябадал гаргагш… хурсаар шүүмж… юм.

Коммунизм үр… тайгаар бай..уулг… түмэн зоной үз… эдэбхи зориг үүсх… тагай Соведүүд э… даргыгаар оролс… гаяа Уланай со… энэ талаар ехэ ю… онсолон тэмдэглэ…

Саашадаа хэхэ… го ехэ. Туйлаһан… амжалтаараа һа… рангүй, КПСС-эй… дын шиидхэбэри… то дээрэнь бэелү… аймагаймнай ажа… партиингаа боло… Пленумые угтуул… оролсонхой. Бидэ… лог лэ!

Б…
КПСС-эй Б…
райкомой…

ҺААЛИШАН-СТУДЕ…

Залуу комсомолка Александра Гуржапова һаалишан болоһоор ехэшье үни болоогүй. Ажалайнгаа хэды хүндэшье һаа, хашаралтагүйгөөр хүдэлөө. Ажалда ороһон үдэрһөө эхилээд түрүү дүй дүршэл шудалхын хойноһоо оролдоо.

Тиигэжэ оролдосотой һайнаар ажаллажа, һаалишан Гуржапова түрүү зэргэдэ гараба. Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ даадаг үнеэн бүриһөө 3365 килограмм гэхэ гү, али хамта 38 тонно һү һаагаа. Тэрэнэй даадаг үнеэд һайнаар харууһалагдана. Үбһэ тэжээл, таряа талханай зүйл тусхай гуримаар үгтэдэг. Тиихэдэ үнеэдынь саг соогоо шэргээгдэдэг, ту… галлаха үе боло… наар харууһалаг… Жэл бүри искусс… гаар үрэжүүлэгд… шье үнеэдынь … гүй, тобир дор… нуудые түрэнэ...

Һаалишан … ажаллажа байг… даг. Мүнөө хүд… техникумэй хоёр… да һуража байна…

— СССР-эй Ве… ведтэ һунгаха … угтуулан социал… сөөндэ эдэбхитэ… баадалсахаб. Э… нёдондонойхиһоо… һү һаахаб,—гэжэ… басаган хөөрэнэ…

Д. М…
Сэлэнгын совхоз…

Түрэл орон доторнай

ПЕРМЬ, январиин 30. (ТАСС). Ородой агууехэ композитор П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ город СССР-эй карта дээрэ бии болобо. Баруун Уралда оршодог Чайковский һуурин России Федерациин Верховно Соведэй Президиумэй Указаар город болгогдобо. Кама мүрэн дээрэ Воткинско гидроузел барижа эхилхэдэ энэ һуурин газар бии болоһон юм. Тус һууринда дүтэхэнэ, Воткинскдо агууехэ композитор П. И. Чайковский түрөө һэн.

Мүнөө Чайковский городто хори гара мянган хүн зон ажаһууна. Оройдоол дүрбэн жэлэй туршада тэндэ түмэр-бетон хэрэглэжэ, хаалтануудые баряа, ГЭС-эй гэр бодхоогоо, хоёр гидроагрегат болзорһоо уридшалан ашаглалгада оруулагдаба. Энэ хоёр гидроагрегат 60 гара миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргаад байнхай. Байрын гэрнүүдэй оршодог гоё һайхан кварталнууд, больницын городок, «Кама» гэдэг үргэн экрантай кинотеатр, «Гидростроитель», «Дружба» клубууд, хэды һургуулинууд, барилгын техникум болон бусад Чайковский городто бии.

Мүнөө городой ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада эдэбхитэй һайнаар бэлдэжэ байна.

ЭМ ДОМ ГЭРТЭНЬ АСАРЖА ҮГЭНЭ

ЧАРДЖОУ, январиин 30. (ТАСС). «Гэртэнь үзүүлэгдэдэг туһаламжа» гэжэ бэшээтэй бишыхан «Запорожец» машиные Аму-Дарья мүрэнэй эрье дээрэхи городойхид һайса мэдэхэ болонхой. Энэ машинаар врачуудые, үбшэнтэниие шэрэдэггүй. Харин фармацевтнүүд энээгээр үбшэнтэдтэ эм абаашажа үгэдэг юм.

Үбшэлһэн наһажаал хүнэй гү, али үе мүсэ дутуутай хүнэй аптекэ ерэжэ, хэрэгтэй эмээ абаашахань бэрхэтэй байдаг. Харин мүнөө иимэ хүнүүд тусхай номерой телефоноор хонхододог гү, али эм асаржа үгэхыень аргалдаг врачтаа дуулгадаг болоо. Тиихэдэнь лэ городой түбэй аптекын фармацевтнүүд хэрэгтэй эмыень тэдэндэ абаашажа үгэдэг байна.

Энэ үүсхэлыень тэндэхи хүн зон һайшааба.

УЗБЕГЭЙ ССР. Хооһон губи тала гэжэ нэрлэгдэдэг нютагай совхозуудай эбтэй… шэнэ № 7 ажахы нэмэбэ. Мүнөө жэлэй хабар эндэ дүрбэ мянган гектарта хлопок, гу… үрэ жэмэстэ сад, гушан гурбан гектарта виноградник таригдаха байна. 1963 ондо ша… дүүрилэгшэд найма мянга гаран гектар газар элдүүрилхэ юм. Зураг дээрэ: № 7 совхозой… шэлэлтэ.

ТАСС-эй фо…

ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН БЭЛЭГ

АНДИЖАН, январиин 30. (ТАСС). Наманганска районой «Ленинград» колхозойхид 150 үхибүүдэй һууритай хүүгэдэй сад шэнээр бариба. Андижанска областиин колхозууд мүнөө жэл өөһэдынгөө зөөреэр һургуулида ороодүй үхибүүдтэ 68 эмхи зургаануудые барижа үгэхэ юм. «Ленинград» колхозой гэшүүдэй үхибүүдтээ бариһан тэрэ бэлэгэйнь нэгэн энэ болоно. Гадна урдань хүдэлжэ байһан хүүгэдэй садууд, яслинууд … Гостиница хэхээр … байһан типовой 15 … лида ороодүй үхибү… зургаанууд болгогд…

Тэндэхи колхозуу… лида ороодүй үхибү… зургаануудтахи һу… дахин олошоруулх… бүүдэй садуудта, … колхозуудай гарза … бүүд байлгагдана.

...э 350 метр үндэр... вышкэ бод... байнхай. Энээнние ... толгойлдог бри... барина. Мүнөө ... хүн зон Киев... бусад горо... дамжуулгануудые ... юм. Зураг дээрэ: ... (зүүн гарһаа) ...енко, В. Н. Цопа ...

...С-эй фотохронико.

...эшэһээ ...танагүй

...Э. Бичурын совхо... Наташа Слеп... ажа эхилһээр ехэ... оогүй. Анхан Ус... нгээ фермэ дээрэ ...айхада ажалдань ...аг, тиигэ тиигэһээр ...э боложо, һаали... юм.

Наташа оролдосо... каллажа, даадаг ...с бүриин 1650 литр ... Эгэшэһээ зааха... ...гөөр ажаллажа, ...агтуулдаг болон...

...эй Верховно Сове... ...ые угтуулан, бүри ...та туйлахаб. Энэ ...эн бүриһөө 1800 ...хаб,— гэжэ Ната... ...а хэлэнэ.

И. Ткач.

Кукурузын мастерай жэшээ

Шэрүүн уларил сухарюулхагүй...

Тарьялангай «хатан»—кукурузые зүбөөр тарьяад, һайнаар ургуулжа шадаа һаа, адууһа малыемнай шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангаха шадалтай, ёһотойл шэди ехэтэй ургамал бшуу.

Мүнөө эндэ кукуруза ургаха гү, али үгы гү гэжэ урдынхидал арсалдажа байха саг дүүрээ гээшэ. Үнэн зүрхэнһөө оролдоо һаа, энэ ургамал алишье аймагта, ямаршье газарта һайнаар ургаха ха юм. Энээнние түрүүшүүлэймнай туйлаһан ажалай дүй дүршэл элитээр гэршэлнэ.

Мүнхэ саһан оройтой мундаргануудай хормойдохи хатуу шэрүүн уларилтай Түнхэн нютагта халуун дулаан газарай ургамал — кукуруза заяандаашье ургахагүй гэжэ буляалдаха зон хэдэхэн жэлэй урда олон байһан. Теэд эндэхи Саянай совхозой кукурузашан Бальжин Шабагаевич Патахинов 2—3 жэлэй туршада тус ургамалые тарижа, муу бэшэ ургаса абана. Урзанда тэрэ 50 гаран гектар дээрэһээ га бүриин 300 шахуу центнер ногоон эшэ набша хуряагаа һэн. Харин үнгэрһэн жэлэй сагай уларилай хэды бэрхэтэй, таарамжагүй байбашье, 106 гектар тарьялангай га бүриһөө 200 шахуу центнер ургаса абаа. Тиихэдэ совхозой залуу кукурузашан П. Ж. Аюшеев гектарай 150 центнер, «Сибиряк» колхозой кукурузашан нүхэр Софьин гэгшэ 200 центнер тухай ногоон эшэ намаа га бүридэ ургуулаа юм. Бараг һайн ургаса абаһан кукурузашад аймагай бусадшье ажахынуудта бии.

Эдэнэр үнгэрһэн жэлэйнгээ амжалтые улам арьбадхажа, байгша ондо бүри баян ургаса абахын түлөө эртээнһээ тарилгада бэлэдхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэжэ байна. Жэшээлхэдэ, түрүү кукурузашан Бальжин Патахиновай даадаг звеногойхид тарьялан дээрээ наг шэбхэ ехээр зөөжэ эхилэнхэй. Тэдэнэр кукурузынгаа газарта үсөөхэн хоног соо 800 гаран тонно хуушан шэбхэ гаргаад байна.

— Байгша ондо кукурузымнай газар һурагүй ехэ болоо. Хэрбээ нёдондо 105 гектарта тариһан һаа, мүнөө тэрэнээ 150 га дээрэ тарижа һайнаар ургуулаад, гектар бүриһөө 500 центнерһээ доошо бэшэ ногоон эшэ набша хуряаха зорилготойбди. Тиимэһээ газараа элдүүрилжэ, тариха болотороо га бүридэ 35—40 тонноһоо бага бэшэ шэбхэ заабол гаргахабди,— гэжэ нүхэр Патахинов мэдүүлнэ.

Мүн энэ ажахын кукурузашан П. Ж. Аюшеевэй звеногойхид баһал хилээд оролдосотойгоор ажаллажа, даажа абаһан газартаа наг шэбхэ ехээр зөөнэ. Трактор, сеялкэ болон бусад машина зэмсэгээ һайнаар заһабарилжа бэлэн болгоо.

— Нёдондо кукурузаяа оролдосотойгоор харууһалжа, бараг һайнаар ургуулһамнай, намар эртэ хоёр дахин хюруу унажа гэмтээгээ. Харин энэ жэлдэ тэрэнээ хюрууда дайруулхагүйн тулада эртэшэг эхилээд, тон богонихон болзорто тарижа, хаһа саг соонь хуряахабди. Тиимэһээ машина техникээ түгэс бэлэн байлгаха гээшэ ехэ удха шанартай,—гэжэ нүхэр Аюшеев хөөрэнэ.

Энэ звеногойхид га бүриһөө 350 центнер ургаса абахын түлөө тэмсэхэнь.

«Сибиряк» колхозой үнинэй кукурузашан нүхэр Софьин гэгшын хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдаһан звеногойхид байгша ондо 150 гектар дээрэһээ га бүриин 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлхөөр шиидэнхэй.

— Мүнөө жэлдэ бүхы газартаа заабо... һайса нэгшэһэн хуушан шэбхэ гаргахабди. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ газартаа нойтон шахуу шабааһа гаргаад, нүгөөдэ дээрээ хуушан шэбхэ зөөгөө һэмди. Теэд шэнэ шэбхэ гаргаһан газартамнай буртаг үбһэн, үрмэдэһэн диилдэшэгүйгөөр ургаад, кукуру...емнай даражархёо. Харин хуушан шэбхээр үтэгжүүлһэн газарһаа гектарай 150—200 центнер ургаса абтаа,— гэжэ звеное даагша хэлэнэ.

Гэхэтэй хамта тээсгэн болоһон аймагай кукурузашадай суглаан дээрэ олонхи ажахынуудта кукурузын тарилгада бэлдэхэ, наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри мүртэй урагшаа ябанагүй гэжэ элирүүлэгдээ.

Байгша ондо эндэхи колхозууд, совхоздо хамта 2500 гектарта энэ ургамал таригдаха юм. Тэрэниие 20 звенонуудта хубаажа үгэхэ юм. Теэд тэдэнэй олонхинь газараа хүсэд даажа абаагүй, тэндээ наг шэбхэшье зөөжэ эхилээдүй байһаар. Жэшээлхэдэ, «Восточные Саяны» колхоздо мүнөө хүрэтэр нэгэшье тонно шэбхэ тарьялан дээрэ гаргагдаагүй. «Сибиряк» колхозой оройдоо хоёр звенонуудтань һаянай наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Кукурузын газарта саһа тогтоохо тушаа баһал хэншье һаналаа табинагүй. Гадна аймагай алишье ажахыда наг шэбхэ малтаха, ашаха, бүүлгэхэ хүдэлмэри гол түлэб лоом, хайлаа, хүрзын лэ хүсөөр хэгдэдэг зандаа.

Эдэ бү... дутагдалнуудые усадхахын түлөө эртээнһээ шухала хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдана.

Г. Балдуев,
хүдөө бэшэгшэ.

...ёр хоногоор уридшалба

Верховно ...лтын үдэ... ...э дэлгэр... мүрысөөн... ...модоной ...н ажал... Эндэхид ...цци гар... һарынгаа ...онь хоёр дүүргэз. ...нифороозй ...рама хю... ...алис му... рысөөндэ түрүүлһээр, январь соо тэдэ даабариһаа гадуур 444 кубометр хюрөөдэмэл модо бэлэдхээ. Мүн Николай Мартемьяновай даадаг бригадынхид январиин түсэбһөө гадуур 400 кубометр хюрөөдэмэл модо тушааба.

Модо хюрөөдэлгын цехынхид (начальнигынь нүхэр Гусляков) январь соо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Һунгалтын үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ зоригжоһон тус цехынхид түсэбөө холо урид дүүргэжэ, январиин 30-най байдалаар даабариһаа гадуур 15 вагон хюрөөдэмэл модо Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээһэн байна.

Д. Аюшеев.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

Иимээр хандажа болохо аал?

Борьёогой «Коммунизм» колхозой 2-дохи отделениин ажалшад сүлөөтэй сагаа ашатай туһатайгаар үнгэргэхэ аргагүйдэнэ. Эндэхи клуб үнгэрэгшэ жэлэй июнь һараһаа хойшо хаагдаатай. Энээнһээ боложо эндэхи залуушуулай зариманиинь хайран сагаа архи уужа үнгэргэдэг.

Мүн тосхоной бани түлигдөөгүй байһаар 5—6 һара болобо. Эдэ бүгэдые колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байгаад, ямаршье хэмжээ абанагүй.

О. Мункуев.

Зэдэ.

Журамгүй

Чесанын совхозой 4-дэхи бригадын гэшүүдтэ механик Д. Торопенкеевэй гэмээр саг соогоо кино харуулагдадаггүй. Тэрэ заримдаа хүдэлмэридөө һогтуу ерэдэг, хэтэрхэдээ орондонь ондоо хүн хүдэлдэг байха юм.

С. Цыбиков.

Хори.

Манай Улан-Удэдэ Бурядай композиторнуудай III пленум мүнөөдэр ажалаа эхилхэнь.

Эдэ үдэрнүүдтэ пленумдэ хабаадагшад оперо болон баледэй театр соо бурят композиторнуудай шэнэ зохёолнуудые шагнаха байна. Түрүүшын үдэр Дандар Аюшеевэй нэгэдэхи сюитэ ба увертюрэ, Бау Ямпиловай «эпическэ поэмэ, Жигжит Батуевай увертюрэ гүйсэдхэгдэхэ. Мүн Д. Аюшеевэй «Анда нүхэд» гэжэ опероһоо, «Бүтээгүй түрэ» гэжэ Ж. Батуевай хүгжэмтэ зүжэгһөө ааринууд дуулагдаха.

Мүн Б. Ямпиловай «Булагай эхиндэ» гэжэ оперо харуулагдаха.

Тэрэшэлэн «Партиин XXII съезд ба Бурядай композиторнуудай зорилго» гэһэн Бау Ямпиловай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэхэ.

Залуу композиторнууд Маймескул, Попов, Хижняков, Павлов, Манжигеев болон бусадай зохёолнуудһаа абтаһан концертнүүдээр пленум дүүрэхээр хараалагдана.

Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсахаар Татарай, Башкириин, Чувашиин, Киргизиин, Казахстанай болон Москва, Новосибирск, Хабаровск городуудай композиторнууд, хүгжэмшэд ерэнхэй.

Бурят дуунуудые уянгатай гоёор дуулая!

МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН композиторнууд, хүгжэмшэд, дуушад болон эндэ хабаатай бусадшье хүдэлмэрилэгшэд уран шадабаряа улам ехээр үргэдхэжэ, арад зоной һайшаама аялга, найруулга һайхантай дуунуудые болон хүгжэм, хатар зохёохын, тунхаглан дэлгэрүүлхын хойноһоо үдэрһөө үдэртэ урма эршэтэйгээр оролдоно.

Композиторнууд нүхэд Бау Ямпилов, Дандар Аюшеев, Жигжит Батуев болон бусад хүгжэмшэд һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд томо зохёолнуудые бэшээ. «Булагай эхиндэ» гэжэ оперо, «Моргоон абгын ааша» — хүгжэмтэ комеди, «Арюун гоохон Ангара дүүхэй» гэжэ балет, «Совет Бурят орон», «Мэндэ амар, Москва» болон бусад симфоническа поэмэнүүд, романснууд, дуунуудые Бау Ямпилов бэшээ.

«Анда нүхэд» гэжэ оперо, «Эхын хоёр» гэжэ кантата, «Бурят орон» гэжэ хоороор дуулаха дүрбэн хубитай сюитэ, ондоошье олон романс, дуунуудые Дандар Аюшеев зохёон гаргаа.

«Инаг дуранай түлөө», «Алтан зула» гэжэ хоёр балет композитор Жигжит Батуев Москвагай композитор Майзельтай хамта бэшээ. Гадна «Бүтээгүй түрэ» гэжэ хүгжэмтэ комеди, хэдэн сюитэнүүд, олон дуунуудые арадтаа бэлэглээ.

Дурсагдаһан нүхэдэймнай зарим симфоническа поэмэнүүд, сюитэнүүд, ааринууд, дуунууд Москва хотодо хэблэгдэн гаргагданхай.

Гэхэтэй хамта болохоёо байһан пленумые угтуулан, бурят дуунууд тухай хэдэн һанамжа хэлэхэ хүсэлтэйб.

Дуу бэшэлгын талаар нэрлэгдэһэн композиторнуудай ехэ мэргэжэлтэй болоһониинь үнинэй мэдээжэ. Бау Ямпиловай «Залуу наһан», «Сагаан далитай гулабхаа», «Нүхэр, мэдэ», «Жаргалмаа», Дандар Аюшеевэй «Алдарта Байгал», «Инаг нүхэр», «Уулын үндэр», «Шэнэ газарта ошохомнай», «Коммунистическэ парти тухай дуун», Жигжит Батуевай «Колхозой дуун», «Хабарай саг», «Почтальоной дуун», «Манай нютаг», В. Маймескулай «Санжидмаа», Б. Балдаковой «Үнэн зүрхэнһөө» гэхэ мэтын олон дуунууд арад зоной дунда үргэнөөр тараа. Һаалишад, малшад, хүдэлмэришэд эдэ дуунуудые ехэ дуратайгаар дуулалдаг болонхой.

Иимэ амжалтануудые манай композиторнуудай хэды туйлаашье һаань, зарим дуунууд соонь үгэ хазагайруулха ябадал яһала үзэгдэдэг. Үгын сохилто хүгжэмэй сохилтотой таараагүй байдаг. Энээнһээ боложо, зарим үгэнүүд сохилтогүй үедөө сохилтотой шэнгеэр дуулажа, шагнагшадта ойлгогдоногүй. Эндэ хэдэхэн жэшээ харуулая: «Арюун замнай табяатай» гэжэ Бау Ямпиловай дуун соо («Дуунууд» гэһэн суглуулбари, 1961 он, Улан-Удэ) «Баатар» гэжэ үгэ ноотоор заагдаһан сохилтын ёһоор «Батаар»

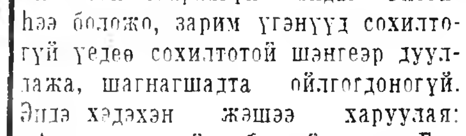

гээд дуулагдана. Үгышье һаа, Дандар Аюшеевэй «Колхозой түрэ дээрэ» гэжэ дуун соо («Талын аялга»— суглуулбари, 1961 он Улан-Удэ) «халуухан» гэжэ үгэ хүгжэмэй сохилтотой таарyулагдаагүй ушарһаа «халухаан» гээд дуулагдаха болоно.

«Баллада» соо («Ирагуу дуунууд», суглуулбари, 1959 он, Улан-Удэ) «ардаг морин» гэжэ дуулахын орондо «аардаг морин» гэжэ дуулагдана.

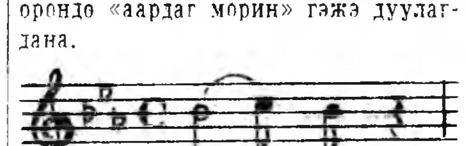

Тон иимэ алдуунууд Жигжит Батуевай дуунууд соо бии. Хэнэйшье мэдэһээр, манай бурят олон үгэнүүд гурбаншье сохилтотой байдаг. Жэшээнь, талаараа, наагуураа гэхэ мэтэ. Иимэ үгэ дотор али нэгэн сохилтыень болюулжа дуулахада тааруугүй байхаһаа гадна, удхань ехээр хубилан хазагайрдаг. Жэшээнь, Жигжит Батуевай «Малшадай дуун» соо «талаараа хушуураад» гэжэ үгэнүүд «талараа хушураад» гэжэ дуулагдаха ёһотой болоно. Гадна ямаршье үедөө сохилтогүй үгэнүүд олон ха юм.

Жэшээнь: хахад, орон, толон гэхэ мэтэ. Орон (дэлхэй) гэжэ үгын һүүлшын үе түрүүшын үеһөө утаар татаад үзэгты: удхаяа ямар муухайгаар алданаб. Үгышье һаа «толон» (үүрэй) гэжэ үгын түрүүшын үе һүүлшын үеһөө утаар татаад үзэе. Удхань баһал ехээр хубилна. Тобшолходо, дээрэ дурдагдаһан үгэнүүдэй үе бухэниие тон адляар татаад дуулаа һаа, ойлгосотой байха бэлэй.

Дуунай үгэнүүдые аялгаарнь хазагайруулһан ушар арадай дуунууд соо огто байдаггүй гэжэ мэдээжэ.

Гэбэшье манай зарим композиторнууд ажалай ехэ байһан дээрэһээ юм гү, али арадай дуунуудта анхаралаа багаар хандуулһанһаа юм гү, энэ тэрэ үгэнүүдээ хазагайруулһан дуунуудые хаа яа бэшэнэ хаям даа.

«Үгэгүй дуун байдаггүй» гэлсэдэг... Тон түрүүн дуунай үгэнүүд зохёогдожо, тэрэнэй удха шанарһаа үндэһэ абажа, ута, богони, согтой хүхюун гү, али уйдхартай, шог зугаатай аялганууд түрэн гарана гээшэ бээзэ.

Дуунай үгэ хадаа аялгадаа тон лэ тааруу байха ёһотой.

ТҮРЭЛ РЕСПУБЛИКА соомнай дуу бэшэдэг поэдүүд яһала олон. Гэбэшье заримуудынь дүршэл багатай. Энээн дээрэһээ шалтагаалжа, нэгэдэхи бадагһаа удаалагша бадагуудай үгэнүүд сохилтынгоо талаар нэгэдэхи бадагһаа ехэ ондоо болошоһон, һэлгэсэлдэшэһэн байха юм. Энэ дутагдал усадхаха тон шухала.

Манай хүгжэм дуунай эхин ендэр —оперо болон баледэй театр, тэрэнэй дуушад болоно. Баруун Европын классическа оперо ба балет республикын арад зондо харуулхаһаа гадна, бурят шэнэ шэнэ дуунуудые хүдөө арад зоной гүн руу нэбтэрүүлхэ ёһотой байна.

Теэд бурят дуунуудые хайша хэрэгээр гэхэ гү, али өөрынгөө сэдьхэлэй оёорһоо дурлан энхэржэ, гоёон шэмэглэн дуулахагүй баримтанууд үзэгдэдэг. Дуун соохи удхые үгэ аянгаарнь дамжуулан, шагнагшадта ойлгуулха ёһотой аад, харин хооһон хуурай ноотын ёһоор лэ хоолойгоо шэшэрүүлэн байжа дууладагбди.

Нэн түрүүн бурят үгэеэ тон эли тодоор үгүүлхэ ушартайбди. Теэд түрэлхи бурят хэлэн дээрээ һайса хөөрэлдэжэ шадахагүй дуушад манай дунда бии. Тиимэ хүнүүдэй бурядаар дуулахыень шагнахада, ехэ түлюур туйганаар соностодог. Жэшээнь, ай -эй, -үй гэхэ мэтын үгын һүүлнүүдые тэрэ шэгээрнь ай, -үй гэхэ юм. Үгын дундахи, һүүлдэхи «н» абяан баһал ехэ буруугаар үгүүлэгдэдэг. Тоолохо болоо һаа, иимэ жэшээнүүд ехэ олон.

Оперно театрын бурят дуушад булта шахуу консерватори дүүргэнхэй. Гэбэшье өөрынгөө түрэлхи хэлэ бэшэгые заримашуулай тон муу мэдэдэгынь эшхэбтэрээр һанагдана. «Арад зоной дууладаг гуримаар дуулажа шадахагүйбди»—гэжэ баталдаг заримашуул бии.

Россин агуухэ дуушад: Шаляпин, Нежданова, Собинов, Барсова, Козловский, Лемешев, Михайлов болон бусадууд дэлхэйн классическа зүйлнүүдые дуулахаһаа гадна, ород арадай дуунуудые ямаршье хазагайралтада оруулангүй, тэрэл шэгээрнь гүйсэдхэдэг байгаа. Энээн дээрэһээ бодоходо оперын зарим дуушадай зүгһөө «арадай дуу гоёор дуулажа шадахагүйбди» гэдэг баримтые эрид буруушаанаб. Ц. Уладаева, Б. Дашиева, М. Бадмаев, Д. Дашиев, Н. Будажапов гэгшэд арадай дуунуудые ямаршьегүй һайнаар дуулана ха юм. Теэд оперынхид эдэ нүхэдһөө юугээрээ дутаха болоо юм?

Үни урда сагһаа эхилжэ, бурят зоной дуулажа гуримшаһан пентатоническа маяг (табан абяанһаа бүридэһэн) байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай композиторнууд энэ гуримһаа гаража шадаа. Гол табан абяанһаа бэшэ, харин бусад олон абяанһаа бүридэһэн дуунуудые бэшэнэ.

Иимэ зохёолые зарим нүхэдүүд ород, бурядшье бэшэ, харин хоёрой хоорондохи дуу шагнаабди гэлсэдэг. Зарим нэгэн үлэ мэдээшэ болоод, «харин хайшаа юм, болоошье һаа болоно» гэһэн таамагтай байдаг.

Үргэн ехэ Совет ороной зуу гаран яһатан бултаараан арюун һайхан коммунизм тээшэ ами нэгэн зорино.

Мүнөө үедэ үдэрһөө үдэртэ элдэб шэнэ оньһон техникэ бии болохоһоо гадна, һара наранда, одо мушэдтэ хүрэжэ ошохо саг ойртоо. Замбуулиние тойроод ерэгшэд ямар һонин бэ!

Урдандаа унажа ябаһан унаа морин тухайдаа абаһаар лэ дуун соо оруулжа дууладаг байгаабди.

Мүнөө трактор, комбайн, элдэб машина, техникэ, ажалша эрхим нүхэд тухайгаа дууланабди. Иимэ дээрэһээ дуу дуулаха анханайнмай гурим заншал заалһаа хубилалта үзэхэ ёһотой.

А. АРСАЛАНОВ,
БурАССР-эй арадай артист.

...ЛАЛ

АЖАЛАЙ АМТА ТАНИНХАЙ

...ронго» колхозһоо ...гшаа автомаши... ...улан, арбаад мо... ...ада үльгэр домог... Сэлэнгэ мүрэнэй ...сахариг тохойнууд ялбайн харагда... ...йрон ой модоор ...агар саһанда ху... ...лэнхы сагаан дай... ...ьегүй Сэлэнгэ мү... ...хүбөө зубшан Ки... ...он хүрэжэ ерэбэ...

...э газартаа ерээ... ...ай колхозой дүр... ...ексно бригадын ...нүүд олон. Мал... ...айдал, ажал хэ... ...сахада болохо,— ...правлениин тү... ...унхэ Доржиевич ...мдууханаар хөө...

... Будаевич Юмсу... ...бн гарамгай үн... ...рбэһэлиг бэетэй, ...тэй танилсабаб. ...ажал тухай ходо... ...ээ зобожо ябадаг бүхы наһаараа ...эрэ хүдэлмэрилхэ ...эд хүйтэн, халуу... ...эршэтэ ажалай ...н хүн... Юмсунов... ...гурбан жэлэй саа... хонидой отарые ...һэн. Шэнэ ажал... ...осд, хэдэн зуун харууһалжа бай... ...овтан түрүүшээр ...үзэһэн, хочидой ...ыгалжа — халуун ...ерэхэдэ тухашар... ...аа. Тиибэ яаба... ...Будаевич хүгшэн... басагантаяа хони... ...лха үедэ унтаха ...мартажа, түрүү... ...абаһан түлнүүдээ ...үй түлжүүлһэн, хо... ...һайнтайгаар зүл... ...эрэ гаргаа юм. ...л түл абалгаараа, ...алалгаараа. Оронгын хонишодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ илажа, үнэтэ шагнал абаһан, магтаал хайрада хүртэһэн байха.

Үнгэрэгшэ 1961 ондо мүн лэ һайн жэшээ харуулба. 630 толгой эхэ хонидые харууһалжа, 22 центнер 30 килограмм нооһо хайшалһан, колхоздоо 16 мянган түхэриг олзо доход оруулаа. Энэмнай шэнэ мүнгөөр байха. Хонин бүриһөө 4 килограмм 100 грамм нарибтар нооһо хайшалха гээшэмнай шангахан ажалай дүн болоно.

Иигэжэ Жап Будаевич оролдосотой, үсэд шанга ажалаараа артелиингээ хонин һүрэгые олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлжэ байнхай. Хамтын ажалда урагшатай, шударгы байһан хадаа нүхэр Юмсунов аймагай, республикын хүдөө ажахын выставкэнүүдтэ хэдэн дахин хабаадаһан, Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан юм. Үбгэн патриодой залуугайнь ульһа мүнөөшье табигдаагүй, бүри урма зориг оронхой, улам эршэтэйгээр ажаллаһаар.

— «Мал тэжээһэн — ама тоһодохо» гэлсэгшэ бэлэй. Харууһалжа байһан хонидойнгоо ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ зорилго табинхайбди. 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, гарзагүй түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4 килограмм 100 грамм нооһо хайшалха уялгатайбди. Һаяхан минии хонишо басаган Люся Хориин аймагай Үдын совхозой Димит-Ханда Лубсановагай бригадын хонишодой хандалга бэшэгые уншажа, ехэ һонирхуулаа. Хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхэ гээшэ хонишодой нангин уялга гэжэ тон зүб бэшэнэ. Энэ үүсхэлыень бидэнэр сэдьхэл зүрхэндөө халуужа абанхайбди. Хонишодой ажалда эгээл харюусалгатай саг — түл абалга эмхитэйгээр үнгэржэ байна. Манай отарынхид ажахын тоосоондо оронхой. Тиихэдэ тэрэ социалис уялгаяа дүүргэжэ, ажахынгаа тоосоое харюулха гээшэмнай түл абалгаһаа дулдыдаха юм. Мүнөө 40 хурьга абанхайбди. Заримадынь эхир хурьга түрэнэ,— гэжэ хэлээд, Жап Будаевич хото хорёо тээшээ гэшхэлбэ.

...Хашаан соо эдеэлжэ байһан һаяар хурьгалха эхэ хонидыень харахада хүсэ шадалаар һайн. Үбһэ, һолоомошье яһала зөөгдэһэн, багсаахада, түл абалгын хаһа соо хүрэхөөр. Хото хорёо соонь ороходо хохир жэгдэхэнээр тараагдаһан, шииг нойтогүй, хуурай, сэбэр, зохидхон. Эндэ һая хурьгалһан гушаад гаран хонид тусхай таһалганууд соогуур байжа үбһэ эдинэ. Хөөрхэн сагаан хурьгад өөдэргэн, һурагүй һэргэлэн юумэд мааралдана.

Ямар аргаар, хайшан гээд түлнүүдээ гарзагүй харууһалдаг тухайнь энэ хонишонтой ярилдаһан байнабди.

— Ямаршье амитан уһа, тэжээлэй, зүбөөр харууһалгын хүсэн ха юм. Үбэлэйнгөө хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлнэбди. Энэ аргаар харууһалхада хурьгад эхэтээ сүг байжа томо тобир болодог. Түрүүшын 5—6 хоног соо нарай хурьгад эхэтэеэ хамта тусхай таһалга соо байлгагдадаг. Эхынь хурьгаяа һайнаар абаһан хойно саашадаа нарай хурьгадые таба — арбаарнь, һүүл тээшээ 30—40-өөрнь илганабди. Игаабари сэлмэг үдэртэнь хонид бэлшээридэ гаргагдаад, һүниндөө хурьгатаяа хонодог.

СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлэдхэл хаа хаанагүй эхилбэ. Энэ ехэ һайндэрые ажалай эрхим амжалтаар угтахын тулада нүхэр Юмсуновай даажа байдаг отарынхид оролдолго хэшээлээ гарган ажаллана.

— Һунгалтын һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахэ гэһэн эрмэлзэлгэ совет хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ түрэнэ. Бидэнэршье мүн хаба шадалаараа оролдожо, мартын 18 болотор хонидоо хурьгалуулжа, нэгэшье толгой гарзада оруулангүй хабарай нюруун дээрэ гаргахал байхабди,— гэжэ Жап Будаевич омогорхолтойгоор хөөрэнэ.

Р. Балданов.

ШЭНЭ ХҮГЖЭМ ШЭНХИНЭГ!

Гурбан манай хүгжэмшэдэй
Гурган жэргээ аялга
Гушан гурбан Мундаргын
Гулгаа һайхан аршаан мэтэ.
Дандар, Бау, Жигжидэй
Дабтамал эршээр бадарһан
Оперо, балет, сюитэ
Олон зондо мэдээжэ.
Алдар суута оюутан
Амжалтаяа туйлажа,
Мүнөө агуу сагые
Мүнхэрүүлэг хүгжэм соо.

Гурбуулханаа союздаа
Гуниглажа һуунгүйгөөр,
Хонгёо дуута залуушуултай
Холбоо барин хүдэржэг.

Харагты даа, зураг дээр —
Ханада байһан хүнүүд соо
Хэнэйшьеб даа дүрэ үгы
Хэлэгты даа. Хэнэйб?
Хахад нюураар маанарта
Харагдаашы обёоржо,
Олзо... гэһэн үгые
Обог нэрэнь болгое.
Үргэн уужам Бурядай
Үндэр оюун бэлигтэн,
Наран шэнгеэр тодоржо,
Намжаа талаар жэгүүртэг.
Шэдитэ манай агуу саг
Сэдьхэл сээжын оёор соо,
Сэсэг шэнгеэр һалбарха
Шэнэ хүгжэм хүлеэнэ.
Гушан гурбан Мундаргын
Гулган жэргээ аршаан шэнги
Золто һайхан симфонёо
Зохёогыт даа, хүгжэмшэд!

зурагуудань Ф. Балдаевай.
үгэнь Д. Дамбаевай.

Харагшадай тоо олошороо...

ХЭНЭЙШЬЕ МЭДЭҺЭЭР шэнэ эдэбхи үүсхэл, шухала заабари болол һургаал, аша үрэ ехэтэй онол арга олоной дунда нэбтэрүүлхэ, ажалшадай дэбжэлтэ бадаруулха, тобшоор хэлэхэдэ, хүн бүхэнине коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ киногой удхашанар угаа ехэ. Тиимэһээ кино харагшадай үүргэ, уялгань тон хүндэтэй, харюусалгатайшье. Энэ шухала зорилгонуудаа хүсэд мэдэрһэн мэргэжэлтэд яһала һайн амжалта туйлажа, арад зоной эрилтые һайнаар хангана. Энээнине үнгэрһэн кварталай дүн бүридхэжэ үзэхэдэ яһала элирнэ.

Һүүлэй гурба-дүрбэн һарын туршада киногой хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо социалис мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Энэ үе соо Улан-Удын «Родина» кинотеатрын хүдэлмэрилэгшэд горьтой алхам хээ, дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб 136 процент дүүргэжэ бүхы республика соогоо эрхимлэбэ. Тиигэжэ Культурын министерство болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугые 300 түхэриг шантайгаар абаба. Эндэхид кино харагшадые олошоруулха талаар һайн дүнгүүдтэй. Тэдэнэр зоной дунда ябуулдаг хүдэлмэрез һонирхолтой болгоо, харуулан ойлгуулха агитаци һайжаруулаа. Ганса өөһэдынгөө хүсөөр, нэн түрүүн тус кинотеатрын директор нүхэр С. А. Миронов түрүүтэй киногой удха тухай хэдэн арбаад асуудалаар элдэб һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна. Тэндэхи киномеханигууд түсэбөө дүүргээд, техническэ хүдэлмэрез бүтээгээд лэ, һанаагаа амаршадаггүй. Тодорхойлходо, тэдэнэр киногой хүмүүжүүлхы, эмхидхэхы үүргэ тайлбарилхатаяа хамта, һони һонин фильмнүүд тухай уридшалан соносходог, кинофестиваль, суглаарагшадай конференци үнгэргэдэг болонхой.

ЭНЭ ҮЕ СОО республикымнай түбэй коллективүүдһээ мүн лэ «Прогресс» (директорынь нүхэр А. А. Гинеев) кинотеатрынхид шалгарба, гүрэнэй түсэб бүхы һалбаряараа үлүүлэн дүүргэгдээ. Эндэ баһа механигай гү, али нэгэн ондоошье гэмээр кино харуулгын графигай таһалдаха ушар усадхагданхай. Тиигэжэ прогрессэйхид гурбан һарын дүнгөөр республика дотороо городуудай кинотеатрнууд сооһоо хоёрдохи һуурида гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухаршэбэрэй Шэнэ-Заганай клубай киномеханик Л. К. Филатов.

А. Мантаевай фото.

Тобшоор мэдээсэхэдэ...

★ «Дружба» (Ярууна) колхозой механизаторнууд гүүртэ, отарануудта үбһэ, һолоомо шэрэхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр хандуулдаг юм. Эдэнэрэй дунда Петр Белоусов, Григорий Жданов, Алексей Верцхайзер гэгшэд үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна.

В. БАЙБОРОДИН.

★ Шэнэһэтэ (Мухаршэбэр) нютагай үбгэжөөлнүүд хамтын столово бариха гэһэн үүсхэл гаргаһан юм. Мүнөө тэдэ тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын зорилгоор барилгын модо бэлэдхэжэ эхилээ. Ойрын сагһаа барилгань эхилхээр харааалагдана.

Д. ЛОПИЛОВ.

ӨӨРЫНГӨӨ ТУЙЛАЛТЫЕ ҮЛҮҮЛБЭ

В. Щеглатов.

Конькигаар түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөн хоёр үдэрэй туршада үргэлжэлбэ. Республика дотороо 12-дохёо үнгэргэгдэһэн тус уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрөө.

...Мүрысөөнэй эхилхын тэндэ дулаарад гэжэ, һүүлээрнь бага зэргэ саһан орожо, конькишадай һанаа зобооно. Тиибэшье бэлэдхэл һайнтай спортсменүүд энээндэ гажархаар бэшэ, елэгэр сэбэр мүльһэн дээрээ бэе бэеэ һорино.

...Эгээн түрүүлэн эхэнэрнүүд 500 метрын зайда урилдаба. Хутагын эридэл хурса конькитай эхэнэрнүүд энэ зайда урилдахаар, хэниинь хэнэй гэшэгүй хурдан солбоноор, һайн лэ саг харуулхые оролдоно хаш... Фиништэ түрүүлэн ерэһэн спортын мастернууд Тамара Яременко, Ольга Давыдова гэгшэд 51,8 секунда соо гаталжа суглаарагшадые баясуулна. Хэдэн хүнэй урилдаһанай удаа, хэншье энэ саг һайжаруулжа ядаба. Тиигэһээр байтар СССР-эй спортын мастернууд Тамара Шевчук, Нина Боброва гэгшэд урилдаагаа эхилбэ. Нээрээшье һалхинһаа түргэн гэхээр шуран хурдаар гүйһэн Тамара Шевчук энэ үдэр республикын рекорд туйлахаар бэеэ зэһэһэн байгаа бшуу. Тэрэ 500 метрын зайе 49,2 секунда соо гаталаа. Зүгөөр урда жэлнүүдэй рекорд тус зайда 50,3 секунда байһан юм. Тамара Шевчук хэдэн жэлэй тэндэ тэрэниие тогтооһон байгаа. Харин энэ үдэр тэрэнээ өөрөө шэнэлжэрхибэ гээшэ.

Эрэшүүл сооһоо 500 метрын зайда урилдагшадай дундаһаа СССР-эй спортын мастер В. Яременко түрүүлэн ерэнэ. Тэрэнэй сагынь 46,4 секунда болоно. Мастертай ана мана тулалдажа эхилһэн залуу спортсмен Вячеслав Щеглатов, Василий Федоровичын ташаа шүүрэн фиништэ (46,5 сек.) ерэжэ, хоёрдохи һуури эзэлнэ.

Эдэнэрэй удаа һүүлээрнь баһа эхэнэрнүүд 1500 метртэ урилдахаар сэнхир хүхэ мүльһэ зүһэжэ ороно. Түрүүшээр Ольга Давыдова, Галина Неволина хоёр бэе бэеһээ хожомдохогүйе оролдобошье, мастерай нэрэтэнь дүршэлөөрөө нүхэрөө ахижа 2 минута 45 секунда гэһэн саг харуулаа. Тээсгэн — һара урид Ольга Давыдова энэ зайе 2 минута 51,4 секунда соо гаталжа түрүү һуури эзэлһэн юм. Нүгөөдэнь — 2,59 гэһэн саг соо гатална. Тиихэдэ Галина Неволина тус зайе 3 минута 05,1 секунда соо гаталаа һэн. Стартһаа гурбадахи гараһан спортын мастер Тамара Шевчук түрүүшүүлэйнгээ сагые яаха аргагүй шэнэлхэ зорилго урдаа табиһаниинь урилдаанай эхилэн сасуу элирбэ. Тиигэжэ 2 минута 43,5 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ бшуу. Тэрэ энэ зайе 2 минута 48,8 секунда соо гаталжа гурбадахи һуури эзэлээ.

5000 метр. Холын энэ зайда урилдахаар эрэшүүл — нүхэд Давыдов, Баранов, Ларионов, Рютин, Александров, Романов гэгшэд мүльһэ эсхэжэ, харагшадые һонирхуулба. Арбаад минутын туршада болоһон мүрысөөнэй дүн—9 минута 24,8 секунда. Иимэ саг Геннадий Давыдов харуулна. Тиигэбэшье Вячеслав Щеглатов, спортын мастер Василий Яременко, Лев Давыдов гэгшэд урилдажа, баһал шанга тулалдаан захалшана. Мүрысөөн эхилһээр наймадахи минутадаа дүтэлжэ ябана. Удангүй тэдэнэй дундаһаа залуу спортсмен Вячеслав түрүүлэн гаража ерэбэ. Тэрэнэй фиништэ хүрэхэдэ 8 минута 51,9 секунда болошобо. Мастерай дүн гаргахада 9 минута 04,2 секунда боложо, хоёрдохи һуури эзэлэгдэхэ болошобо. Залуу Лев Давыдовнай энэ зайдаа 9 минута 0,8 секунда харуулжа, ахынгаа саг һайжаруулжа гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр. Мүн лэ урда үдэрэйхидэл эндэмнай шанга тулалдаан эхилжэ, абаһаар эхэнэрнүүд 1000 метрын зайда хурдан солбоноо туршалсаа. Мүльһэн дээрэ түрүүлэн гараһан мастернууд Нина Боброва Тамара Яременко хоёрой, хожомойхинь зайгаа нэгэ минута 49,8 секунда соо гатална. Нэгэдэхи разрядай эхэнэрнүүд Григоришина, Неволина гэгшэдэй удаа баһал мэдээжэ мастернууднай Тамара Шевчук Ольга Давыдова хоёр дахин дахин бэе бэеэ дабталсажа, ёһотойл гэгшын шанга тулалдаан захалба. Нүхэртөө дүрөө үгэхэгүйе оролдон Тамара Ивановна һүүлшын эрьесэдэ гүйдэлөө бүришье шангадхажа, фиништэ түрүүлэн хүрэжэ ерэбэ. Тиигэжэ 1000 метрымнай саг баһал шэнэлэгдэшэбэ. Тамарын харуулһан саг энэ үдэр эгээл һайн—нэгэ минута 48,3 секунда! Гурбан мастернууд Т. Шевчук, Т. Яременко, О. Давыдова гэгшэднай хүндэлэлэй табсанда гаража, дипломуудаар шагнагдана.

— Эрэшүүл 1500 метртэ урилдахань—гэһэн үгэ стадиондо суглаарагшадые баясуулна. Энэ зайда урилдагшад сооһоо Вячеслав Щеглатов дахинаа шалгаржа, 2 минута 26,1 секунда гэһэн саг харуулжа, түрүү һуури эзэлнэ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта Василий Яременко, Лев Давыдов гэгшэд гараа.

Эхэнэр конькишадай эгээн холын зам—3000 метрын урилдаанай болоходо баһал Тамара Шевчук эрхимлэжэ, 5 минута 53,8 секунда харуулна. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые О. Давыдова, Т. Яременко гэгшэд эзэлээ.

— Мүнөөдэрэйхитэй тоолобол таһалгаряагүй арбан нэгэдэхи жэлээ республикын чемпионой нэрэ солодо хүртэбэб,—гэжэ СССР-эй спортын мастер Тамара Ивановна Шевчук баясана.

Эгээл һүүлдэ эрэшүүл 10000 метртэ урилдаа. Эдэнэр сооһоо нүхэр Щеглатов мүн лэ эрхимлэжэ, 18 минута 20,4 секунда харуулһан байна.

—Энэмни МНР-тэ мүрысэхэдөө харуулһан сагһаамни һайн лэ! Тэндэ 30-аад секунда шахуу үлүү саг харуулаа һэн хаб,—гээд суглаарагшадай һонирхоһон асуудалда тэрэ харюусана.

Хоёр үдэрэй туршада боложо дүүрэһэн мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэ конькишаднай өөһэдынгөө мэргэжэл, техникэеэ үдэр бүри шудалжа, урагшаа дабшажа ябалагынь һайшаалтай. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн спортсмен, командада Бурядай АССР-эй спортын бүлтэм болон эмхинүүдэй союзай Соведэй дипломууд барюулагдаа.

Б. Цыремпилов.

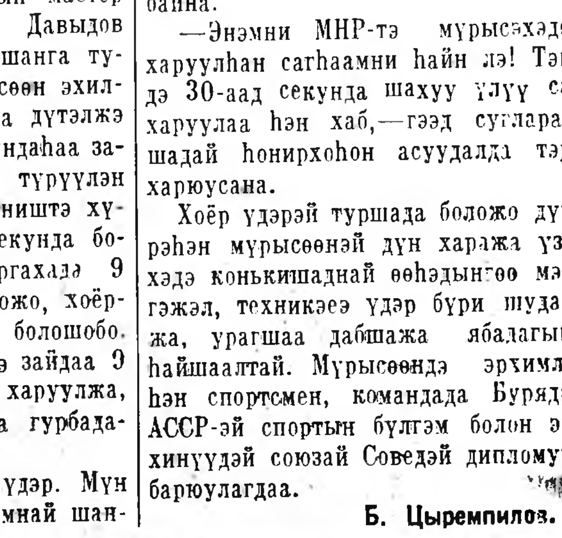

Конькишад—Т. Шевчук, О. Давыдова, Т. Яременко гэгшэд (зүүн гарһаа) хүндэлэлэй табсан дээрэ байна. Л. Хайдуровай фото.

Хилын саанаһаа

Арадай Ехэ хуралай сесси дүүрэбэ

УЛАН-БАТОР, январиин 31. (ТАСС). Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ хуралай гурбадахи сесси мүнөөдэр хүдэлмэрез дүүргэв. МНР-эй арадай ажахые болон соёл культурые 1962 ондо хүгжөөхэ түсэбые Арадай Ехэ хуралай депутадууд гурбан үдэрэй турша соо хүдэлмэрилхэдөө, зүбшэн хэлсэһэн ба баталан абаһан байна. Мүн МНР-эй 1962 оной гүрэнэй бюджет, тэрэшэлэн Арадай Ехэ хуралай Президиумэй хэдэн Указууд баталагдаа.

Бүхы оронуудай парламентнуудта Вьетнамай Демократическа Республикын Национальна суглаанай хандаһан хандалгые хүсэдөөр дэмжэжэ байһан тухай МНР-эй Арадай Ехэ хуралай мэдүүлгые сессидэ хабаадагшад түгэсхэлэйнгөө заседани дээрэ нэгэн дуугаар баталан абаа. МНР-эй Арадай Ехэ хурал хадаа Урда Вьетнам тушаа США-гэй зонхилогшодой бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй политикые буруушаагаа, вьетнам арадай национально-сүлөөрэлгын үнэн зүб тэмсэлые ехээр һайшаагаа.

Болгарида коммунис ажалай бригадын нэрэ зэргын түлөө хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрнэ

СОФИ, январиин 30. (ТАСС). Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн Болгариин арадай ажахын бүхы һалбаринуудта улам үргэнөөр дэлгэрнэ. БТА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор имагтал һүүлэй һаранuудай турша соо энэ хүдэлөөндэ хоёр мянган шэнэ бригада оролсоо. Тэдэнэй тоо мүнөө 12 мянга болоод байна.

Морис Торезые хорлохо һэдэлгэ хэгдэбэ

ПАРИЖ, январиин 30. (ТАСС). Франциин компарти коммюнике толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Партиин генеральна секретарь нүхэр Морис Торезэй Базэнвилдэхи (Сена болон Уаза департамент) байшанда ОАС-ай бүлэг фашистнууд шурган орохо һэдэлгэ январиин 29-нэй һүни гаргаһан байна. Партийна харуулшад эрид шанга ябуулга хэжэ, бандидуудай хорлолго хэхые һаатуулһан, яаралтайгаар тэрьелхыень тэдэниие баадхаһан байха юм».

Алжирайхид түрмэһөө зугадаба

ПАРИЖ, январиин 31. (ТАСС). Хаалтада һууһан 32 алжирайхид, тэрэ тоодо саазалан алуулхаар шиидхэгдэһэн 14 хүн Блида городой (Алжир) түрмэһөө мүнөө һүни зугадаба гэжэ Франс Пресс гэжэ агентство мэдээсэнэ.

Цейлоной правительствын хэмжээнүүд

КОЛОМБО, январиин 30. (ТАСС). Цейлоной премьер-министр г-жа Бандаранаике үсэгэлдэр министрнүүд болон тусхай тушаалта хүнүүдтэй уулзаһан байна. Бүхы түрэлэй сэрэгүүд болон полицида аюулгүй байдал хангахын тулада бүри шанга хэмжээнүүдые абаха гэжэ эдэ уулзалгануудай үедэ шиидхэгдээ. Аюулгүйе сахиха талаар эдэ шэнэ хэмжээнүүд тэрэ дороо хүсэндөө орохо байна. Армиин болон полициин бүлэг офицернүүдэй хабаадалгатай үгэсөөнэй элирүүлэгдэһэнһээ уламжалан эдэ хэмжээнүүд абтаа.

Бандит буудуулан алуулба

ГАВАНА, январиин 31. (ТАСС). Революцида харша этэгээдүүдэй банданuудай удмарша Браулис Амадор Кесада гэгшые революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд арестовалаа. Энэ банда залуу багша Мануэль Аскунсе, таряашан Педро Лантигуа гэгшэдые үнгэрэгшэ жэлэй намар алаһан байгаа.

Би, минии банда США-гэй тагнуулай центральна управленитэй, Кубада ябуулга хэжэ байһан Америкын агентнүүдтэй нягта холбоотой байһан юм гэжэ мүрдэлгын үедэ Кесада хэлээ.

Бандидые саазалан алаха гэжэ революционно трибунал шиидхэһэн байна. Энэ шиидхэбэринь дүүргэлтэ болгогдоо.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сесси

НЬЮ-ЙОРК, январиин 31. ТАСС-эй тусхай корреспондент мэдээсэнэ:

Анголын арадта эсэргүүгээр хэгдэдэг хаалта хашалтануудые, зэбсэгтэ добтолгонуудые сэхэ шууд буруушааһан резолюци ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сесси январиин 30-да баталан абаба. Энэ резолюциин түлөө 99 хүн дуугаа үгэбэ, Испани Урда Африкын Республика хоёр тус резолюциие буруушаагаа. Франци гансаараа һаналаа баряа.

Португали хадаа Анголын арадай бүрин хүсэд эрхэтэй, бэеэ даанги байдалтай болохо хуулита хүсэлэл оролдолгые мэдэрээгүй байһаар гэжэ резолюци дотор тэмдэглэгдэнэ. Тиимэһээ энэ ушар уласхоорондын зүрилдөөнүүдэй гуламтань болоно, уласхоорондын эб найрамдалда, аюулгүй байдалда аюул тохёолдуулна гээд тэндэнь заагданхай.

Анголын арадай бүрин эрхэтэй, бэеэ даанги байдалтай болохо хуулита эрхые энэ резолюци тангариглан батална. Тиигээд политическэ гэмтэдые сүлөөлхэ, Анголын арадта засаг түрэ дамжуулан үгэхын зорилгоор сүлөөтэ ёһоор һунгагдаһан, түлөөлэлгэтэй политическэ органуудые бии болгохо эрилтэ тэндэнь табигдана. Гэхэ зуура Португалиие огтолон дэмжэхэгүй, тэрээндэ туһаламжа үзүүлхэгүй гэжэ резолюци доторынь хэлэгдэһэн. Анголодо ямар байдалай тохёолдоһониие Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжэ хинан шалгажа байхые резолюци дурадхана.

Африкын, Азиин 45 гүрэнүүдэй делегацинууд, тэрэ тоодо Монголой Арадай Республикын, Индиин, Индонезиин, Цейлонэй, Бирмын, Эфиопиин, Ганын, Гвинейн делегацинууд энэ резолюциие дурадхаһан юм.

Португали НАТО-гэй дэмжэлгээр Анголын арадта эсэргүү колониальна дай эрхилжэ байдаг. Иигэжэ Анголодо тохёолдоһон байдал тухай асуудалые ООН-эй Генеральна Ассамблейн XVI сесси хоёр долоон хоногой туршада зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ гээшэ.

Колониальна оронуудай, США-гэй, Англиин делегацинууд тус резолюциин түлөө гараа үргэһэн байха юм. Зүгөөр Анголын арадай түргөөр бэеэ даанхай байдалтай болохын түлөө Анголын асуудалые тон яаралтайгаар зүбшэн хэлсэхэ дурадхалые колониальна оронуудай делегацинууд резолюци сооһоо гаргуулһан байна бшуу.

Анголодо колониальна дайн байлдаае Португалиин болюулхын түлөө хориилтонуудые тогтоохо гээд Болгариин, Польшын оруулһан резолюциин проект соо хэлэгдэһэн байгаа. Энэ резолюциин проектын түлөө 26 оронуудай делегацинууд, тэрэ тоодо социалис оронуудай, Индонезиин, Индиин, ОАР-эй, Суданай, Эфиопиин, Ганын, Гвинейн, Ирагай, Танганьикын делегацинууд дуугаа үгөө һэн.

СУКАРНО: Баруун Ириан мүнөө жэлдэ сүлөөлэгдэхэ ёһотой

ДЖАКАРТА, январиин 30. (ТАСС). Баруун Ирианиие Индонезидэ дамжуулан үгэхэ ябадалда үндэһэлэн лэ Голландитай хэлсээн хэлсэгдэжэ болохо байна. Яаба хээбэшье Баруун Ириан мүнөө жэлдэ сүлөөлэгдэхэ ёһотой гэжэ Джакартада Улаан Хэрээһэнэй байшангай һуури табилгын ёһолол дээрэ үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ президент Сукарно дахяад онсолон тэмдэглээ. Баруун Ирианһаа уламжалан Индонези болон Голландиин хоорондо ямаршье туласалдаан болоо һаа, энэ хадаа Индонезиин талаһаа өөрыгөө хамгаалһан ябадал болохо байна.

Баруун Ирианиие сүлөөлхэ оперативна штабай начальник генерал Яни Америкын телевидениин корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдүүлээ. Индонезиин газарай энэ хубиие сүлөөлхэ зорилгонуудаа дүүргэхээр Индонезиин зэбсэгтэ хүсэнүүд бэлэн болонхой. Бидэнэр өөһэдынгөө далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ найданабди гээд тэрэ хэлээ.

Дары түргэнөөр сүлөөлхэ тухай Гизенга эрилтэ хэнэ

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, январиин 30. ТАСС-эй корреспондент Г. Федяшин иигэжэ дамжуулна:

Мобутын парашютистнүүдэй лагерьһаа өөрыень түргэнөөр сүлөөлхэ эрилтэ хэһэн бэшэгые Конгын Республикын премьер-министр Адулада Антуан Гизенга эльгээгээ гэжэ эндэ мэдээжэ болоо.

«Бинза» лагерьта байлгамни даб дээрэхи хаалтада һуужа байһан шэнги болоно. Юуб гэхэдэ, минии һууһан гэр шүбгэтэй шабын түмэрөөр хүреэлэгдэнхэй, сонхонууд болон үүдэнүүдынь решеткоор бүхэлэгдэнхэй гэжэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнэ.

Урда мэтэ Гизенгдэ врач оруулагданагүй. Гэбэшье тэрэнэй бэеын элүүр врачай туһаламжые хэрэглэхээр болонхой юм.

«Парламентын гэшүүн, һаадгүйгөөр ябуулга хэхэ хүн байһан туладаа, тэрэниие хаалтаһаань табиха гүйлтатайгаар Адулада А. Гизенга өөрынгөө бэшэгээр хандаһан байна. Тиихэдэ парламентын ажал ябуулгын асуудалнуудые эрхилдэг депутадуудай палатын комисси хэдэн депутадуудай үүсхэлээр шиидхэбэри баталан абаа. Мобутын парашютистнүүдэй хамгаалан байдаг «Бинза» гэжэ сэрэгэй лагерьһаа Гизенгые дары түргэнөөр сүлөөлхэ эрилтэ хэһэн резолюциин проектые палатын үзэмжэдэ табиха гэжэ энэ шиидхэбэри соонь хэлэгдэһэн байна.

ВФДМ-гэй буруушаалгын телеграмма

БУДАПЕШТ, январиин 30. (ТАСС). Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин секретариат ООН-эй секретариадта телеграмма эльгээжэ, Конгын демократическа хүсэнүүдтэ, мүн Антуан Гизенгдэ эсэргүүгээр империалистнуудай харата ааша гаргажа байһанда дэлхэйн демократическа залуушуулай зүгһөө буруушаалга мэдүүлээ.

Антуан Гизенгые сүлөөлхэ

Бүхы Индиин эб найрамдалай совет мэдүүлгэ толилжо, Антуан Гизенгые арестовалһыень буруушаагаа.

«Г-н Антуан Гизенгые арестовалһанһаа хойшо Конгодохи байдалай тон хэсүү болобо, хадаа Конгын байһые эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг бүхы индиинхид ехээр һанаагаа зобон ажаглан хаража байна. Патрис Лумумбые алагшын Катангые гартаа барижа байхадань баатар вождиин дүтын, эгээн лэ үнэн сэхэ соратник хиналтада абтаад байна гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Конгодохи ООН-эй командованиин дүүргэһэн үүргые Конгын бэеэ даанхай байдалда эсэргүү империалис хүсэнүүдэй үгэсэлгэдэ туһалһан ябадал болоно гэжэ тооложо болохо байна. Хариин хүлһэншэдые Катангаһаа намнан гаргаха, Конгын нэгэдэлые һэргээхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ тухай Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин резолюциие дүүргэлтэ болгохын орондо, империалис гүрэнүүдэй хамааралсалгаһаа уламжалан ООН-эй командовани хадаа Конгын нэгэдэлые болон бэеэ даанхай байдалые һуларуулха арга Чомбе гэгшэдэ, тэрээндэ хариин оронуудһаа заабари үгэгшэдтэ—премьер-министр Патрис Лумумбые алагшадта олгоһон байна» гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

Пунта-дель-Э... зүблөөн ха...

ПУНТА-ДЕЛЬ-Э... риин 31. (ТАСС). ... баададаг оронууда... хэрэгүүдэй министр... лөөн эндэ дүүрэв. ... стическэ», Америк... дай хоорондохи ё... «тааруугүй» байгу... Кубадахи байгуула... шааһан деклараци... кын гүрэнүүдэй ор... (ОАГ) Кубые гар... резолюциие зүблө... тон шанга баалал... лан абаһан байна... Кубатай диплома... рилсаагаа хамтаа... дуулха, Кубада ... хашалта хэхэ зүб... Америкын оронууд... гэжэ Холбоото ... анха түрүүн таби... дүүргэгдээгүй үлөө...

Хамтадаа 140 ми... тэй хүн зонтой (Л... рикын бүхы зоной... процент) Латиин... томо оронууд Браз... ка, Аргентина, Б... дор, Чили ОАГ-һаа... гахын түлөө дууга... арсаһан байна. Т... хадаа организаци... харша байна. Ту... хуулита үндэһэ ... байжа шадахагүй... нэр тэмдэглээ.

США-да ээ... ядерна тэһэлэл...

ВАШИНГТОН, я... (ТАСС). Невада ... шалгын полигон д... дэр газар доро я... тэһэлэлгэ хэгдээ ... хүсэнүүдэй тала... соносхоо. Энэ ха... үедэ США-гэй хэж... ядерна туршалгын... дэхи тэһэлэлгэ бол...

ТОБШ... МЭДЭЭСЭЛ...

◆ Бургас шадар... промышленностиин ... предприяти—нефть ... даг завод баригда... Энэ завод жэлэй ту... миллион тонно нефть ... ха юм.

◆ Тарнувтахи (П... тротехническэ түхэ... завод мүнөө жэлдэ... электромотор бүтээ... байна. Тэрэнэй бүтээ... кын моторнууд бүхы... роо мэдээжэ болонхой... нууд суднануудта, ... экскаваторнуудта ха... гадна, барилгада, ... транспортда, шахта... хүдөө ажахыда үрг... лэгдэдэг.

◆ Румынида Ду... адагта һүүлшын ж... турша соо хулһан ... дахин ехээр бэлэдхэ... Бүхы хүдэлмэриин ... һожоруулагдаһанай ... амжалта туйлагдаа. ... тай, ГДР болон П... таржа Кишканда хэд... да тээ баригдаһан ... картонно комбинат... һэн хулһан эльгээгд...

◆ Хунань прови... ой соо байдаг Шуй... орондо Шуйкоу гэжэ... бодхогдоһон байна. ... урда тээ энэ тосхон... яһатанай оройдоол ... ажаһуудаг байһан ю... род Цзянхуагай—Я... номно уездын түб ... Эндэ арба мянга ш... нөө ажаһууна.

◆ Японодохи США... базануудай нэгэнэй... ша—американец сер... ниие Японой полиц... лаад, Иокогама горо... турада дамжуулан ... кын солдат Урда К... һан бадайрууран һо... нүүдые худалдажа я... циинхидээр арес... байгаа.

◆ Толилогдоһон ... дээнэй ёһоор 1962 ... шын хоёр неделиин ... Англида 1.315 хүн ... шөөр үбшэлжэ наһа... на.

Редактор
Ц. Ц. Ц...

Манай адрес, телефо...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул Ленина, ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. ред... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийно... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советс... тельства — 47-59, промышленности и транспорта, ... —35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоров ... отдел переводов и корректорская — 35-95. бухг... 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры ... АССР.

Н00588. Зак. ...